Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!



БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ...рии 21-һээ гарана | № 215 (15838) | 1981 оной сентябриин 17, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР А. В. ТИУНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна болон совет органуудта удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, арадай депутадуудай Баунтовска районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Тиунов** Александр Владимировичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. КОЗУЛИНА.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной сентябриин 14.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэлгүүлхын түлөө

...ХУРА БОРООТОЙШЬЕ ҺААНЬ...

...ЭДЫН, ЗАХААМИНАЙ РАЙОНУУДТА ГАЗЕ...МНАЙ ТУСХАЙ КОРРЕСПОНДЕНТ ШОЙДОН ...АКШЕЕВ ХҮДЭЛЖЭ ЭХИЛБЭ. МҮНӨӨДЭР ...ЭРЭНЭЙ ТҮРҮҮШЫН МЭДЭЭСЭЛ ТОЛИЛНОБДИ

...найай районой ажал...гааса тарягаа, үбһэ ...саг болзортонь, ша...байтайгаар хуряажа ...түлөө шармайн орол...байхай.

...жэлэй таряа ху...хүшэр хүндэ байдал...рэ байна гээд нэн ...тэмдэглэхэ хэрэгтэй. ...эндэ шахуу хура ...адхаржа, хуряалтын ...эндэ туйлай ехэ ...шаруулна. Гэбэшье ...ажахын механизатор...ургаса хуряаха хэрэг...ы мэргэжэл шадабаряа, баян дүй дүршэлөө элсүүлэн зорюулна. Жэшээлхэдэ, Харацайн совхозой механизаторнууд бүхы таряанайнгаа хахадыень хуряажа дүүргээд байна. Тус совхозой таряашад гектар бүриһөө дунда зэргээр 10—13 центнер ороохо абана.

Совхозой механизаторнууд сагай уларилһаа уламжалан, иимэ шахардуу байдалай тохёолдоошье һаа, хуряалга дээрэ эршэмтэйгээр, абьяастайгаар хүдэлнэ. Механизаторнууд Борис Дугаров, Бадмацырен Очиров, Валерий Дондоков гэгшэд Баруун-Оёор, Баруун-Дүтэлүүр, Шулуун-Сахюурай таряалан дээрэ үдэр бүри үндэр бүтээсэ туйлана.

Тиихэдэ бусадшье совхозуудай механизаторнууд таряа хуряалга дээрэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые харуулна. Жэшээлхэдэ, Хамниин совхозой 2-дохи отделениин Хуурай-Адаг гэжэ нютагта зургаан комбайн обёос, шэниисэ хадана. Эндэ Буряадай хүдөө ажахын институдай механизациин факультедтэ заочноор һурадаг, арба гаран жэлдэ трактор жолоодожо мэргэжэһэн Бадма Санжиевич Шойдопов бригадирай уялга дүүргэнэ. Тэрэнэй ударидалга доро мүнөө СКД-5 комбайнуудые жолоододог Даниил Раднаев, Аюша Очиров болон бусад урагшатайгаар ажаллана. Комбайнай хойноһоо трактор, тусхай оньһон түхеэрэлгэнүүд табигдажа, һолоомон һүрилэгдэнэ. Удаань паар хахалагдажа, намарай бусад культур-техническэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Слесарь-заһабарилагша, дүй дүршэл ехэтэй Ширап Цыбенов, түлишэ-түрхилгын зүйл зөөгшэ Шоймбол Ачитуев гэгшэдэй оролдолгоор бүхы оньһон техникэ нэгэтэшье зогсоогдоногүй. Хура бороогой орохо үедэ, таряанай хатахые хүлеэһэн сагуудта эбдэрһэн техникэ заһабарилагдана. Эдеэ хоол бэлдэдэг Анна Доржиева, Надежда Гуржапова, Валентина Ендонова гэгшэд амтатай, халуун эдеэ механизаторнуудта саг соонь асаржа үгэнэ. Юрэнхыдөө механизаторнуудые хангаха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, библиотекарь Тамара Цыренова газетэ, журнал, номуудаар тэдэниие хангадаг, улаан булангыень шэмэглэдэг, һүүлшын һонинуудые механизаторнуудта дуулгажа байдаг.

Тус район дотор хартаабха малталга үргэлжэлһөөр. Михайловкын совхозой суута огородшон Фёдор Сергеевич Языковай даадаг талмай дээрэһээ хартаабхын үндэр ургаса хуряагдана. Эндэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 150 центнер һайн шанартай «хоёрдохи хилээмэн» абтана. Жэл бүхэндэ хартаабха балнаар ургуулдагаараа суурхадаг Зэдын комбинадай хамһабариин ажахыда мүн лэ дунда зэргээр 120 центнер хартаабха абтана. Тиихэдэ Хамниин, Енгорбойн, Дүтэлүүрэй совхозуудта муу бэшээр хартаабха, капуста, огородой бусад эдеэн ургуулагдаа. Хура бороогой замхажа, сэлмэг үдэрнүүдэй тогтобол, ургаса хуряалга 15—20 үдэр соо дүүргэгдэхэ аргатай.

Ш. БАКШЕЕВ.

...һэн таряае түрүүшын үдэрһөө эхилжэ сэхэ хуряажа захалһан байба.

— Ургасын иимэ бирагүйе хараадаа абажа, урда урданайхиһаа наряар хуряалгадаа комбайнуудаа бэлдэһэн, гээлтэ хороолто хэхэгүйн түлөө бүхы нүхэ һүбыень бүглэһэн байнабди. Гансашье ороохо таряа бэшэ, мүн һолоомоёошье үрихэгүйн, сүм суглуулжа абахын түлөө оролдонобди, — гэжэ мантай хөөрэлдэхэ зуураа комбайнернуудай аха заха Ф. М. Филиппов мэдүүлбэ.

— Үдэрэймнай даабари 8 гектар юм. Бидэ түрүүшын үдэрһөө эхилжэ 10—15 гектар хуряанабди, — гэжэ В. Г. Ануфриев хөөрэлдөөндэ оролсобо. Сэхынь хэлэхэдэ, «Гигант» колхозой таряашад урда урданайхиһаа хожомдожо, энэ харюусалгатай хүдэлмэриеэ эхилээ гэжэ тэмдэглэлтэй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: отделениие эрхилэгшэ З. Шитин жолоошон В. Киселевтой хөөрэлдэжэ байна; таряанай тоог дээрэ шэнэ ургасын ороохон бууна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фототекст.

ЭРХИМЭЙ ЭРХИМҮҮДТЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн Кабанскын районой һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд зунай үедэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдтэйгээр ажаллаба. Район һү һааха найман һарынгаа түсэб 103 процент, һү гүрэндэ тушааха даабариян 113 процент дүүргэв. Район дотор үнгэрһэн үе соо дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 2400 килограмм һүн һаагдаа.

Жэлэй эхинһээ хойшо нэгэ жэгдэ, һайнаар хүдэлжэ байһан Кабанскын шубуунай фабрикын һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд энэ амжалтада ехэ хубитаяа оруулна. Эндэхи һаалишад үнгэрһэн найман һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2292 килограмм һү һаажа шадаа. Харин һү һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, Колесовско һү һаалиин хоёрдохи фермэ түрүүлжэ ябана. Эдэнэр үнеэн бүриһөө найман һара соо 2781 килограмм һү һаагаа юм.

Тэрэшэлэн районой һаалишадай дунда гурбан мянгатанай зэргэдэ гарахын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан һаалишадта районой газетын редакци дамжуулгын кубок барюулдаг заншалтай болонхой. Үнгэрһэн һарануудай дүнгөөр үнеэн бүриһөө 2455 килограмм һү һааһан «Шергинский» совхозой һаалишан Л. А. Изюрьевада энэ кубок үгтэһэн байна. Энэ нүхэрнай өөрынгөө социалис уялга аяар 48 процентээр үлүүлһэн байна. Тиихэдэ өөрынгөө харууһалдаг бүлэг үнеэдһээ эгээн ехэ һү һааһан Кабанскын шубуунай фабрикын һаалишан Е. П. Перевозниковада мүн лэ редакциин кубок барюулагдаба. Тэрэ үнгэрһэн үе соо өөрынгөө бүлэг үнеэдһээ бүхыдөө 744 центнер һү һаагаа юм.

А. ХАЛТУЕВ.

ҺАЙН ЭХИН

Хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ харюусалгатай хаһа эхилбэ. Мүнөө жэл хонишод эхэ хонидоо эртэ хурьгалуулжа, хурьгадаа түргэн томо болгохо, эртэ эхэнээнь һалгааха зорилго урдаа табинхай.

Энэ харюусалгатай хүдэлмэри Оёорой совхоздо эмхи гуримтайгаар, һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилээ гээд тэмдэглэхэ шухала. Эндэхи хонишод үрэжүүлгын хүдэлмэриин ашаг үрэ һайн мэдэхэ болонхой. Хонишодой ерээдүйн амжалта эндэһээл эхитэй ха юм. Үнгэрһэн жэлдэ тус совхоз зуун эхэ хониин бүриһөө 83 хурьга абаа юм. Тиихэдэ нооһо абаха түсэб 105 процент дүүргэгдээ.

Ерэхэ жэлдэ энэ амжалтала улам арьбадхажа, бүри ехэ үрэ дүн туйлаха зорилго тэдэнэр урдаа табинхай гээшэ. Мүнөө арбан долоон отарада арбан мянган хонид үрэжүүлэгдэхэ байна. Отара бүхэндэ искусственна аргаар хонидые үрэжүүлхэ пунктнууд саг болзор соогоо бэлдэгдэжэ, булта сэбэрлэгдээ юм. Эхэ хонидой отара бүхэндэ дүй дүршэлтэй техник-осеменаторнууд табигданхай. Ототой хонидые олохо хусануud һайнаар харууһалагдажа, таргалуулагдаа.

Игэжэ тус совхозой хонишод түгэс бэлэдхэлтэйгээр хонидойнгоо үрэжүүлгэ эхилээд, муу бэшээр ябуулжа байна. Тэдэнэр энэ хүдэлмэриеэ 20—25 үдэрэй туршада дүүргэхээр шиидэнхэй.

М. ГАЛСАНОВ,
«Зэдын үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

СОВХОЗДОО ТУҺАЛНА

«Үбһэ бэлэдхэлдэ—бүгэдөөрэн хабаадая!» гэһэн Итанцын сельскэ Соведэй ажалшадай үүсхэлые Зырянска сельскэ Соведэй ажалшад халуунаар дэмжээ һэн. Пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һурагшад, хубиин автомашинатай хүнүүд тэжээл бэлэдхэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Энэ талаар яһала олон жэшээнүүдые дурдажа болохоор байна. Тодорхойлон хэлэбэл, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагша Н. Е. Котов совхоздо 10 центнер үбһэ тушааба. Тиихэдэ пенсионер, КПСС-эй гэшүүн К. Д. Семочкин 19, хубиин мотоциклтай Н. Н. Зуев, мүн багша А. В. Байбородина, почтальон А. А. Малыгина гэгшэд 26 центнер шанар һайнтай үбһэ тушаагаа. 70 наһатай пенсионер Елена Кирсанова өөрынгөө буусануудые тойруулан сабшаад байна. Тэрэшэлэн клубые даагша В. П. Воротников, медицинскэ пунктые даагша Н. Т. Думнова гэгшэд 13—13 центнер үбһэ бэлэдхээ.

Үбһэ хуряалга үргэлжэлһөөр.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

СОВЕТ ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев ГДР-эй национальна обороны министр армиин генерал Г. Гофмандо, Кубын Республикын революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр армиин генерал Р. Кастро Руста сентябриин 15-да Кремль дотор совет орденуудые барюулба.

Шагналнуудые барюулха үедөө нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Манай айлшад армиин генерал Гейнц Гофман, армиин генерал Рауль Кастро Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй һаяхан болоһон һуралсалда хабаадалсаһан байна. Эдэ һуралсалай ямараар үнгэрһэнйэ сэдьхэлээ хананабди. Элдэб түрэлэй сэрэгүүдэй эрхим һайн мэргэжэл шадабаритай байлга, нэгэ нэгэеэ гүйсэд һайнаар ойлголго, мүнөөнэй һүрөөтэ техникые шадамар бэрхээр шудалалга —эдэ бүгэдэ һуралсалай үедэ элеэр харагдаһан байха юм. Бидэнэй һанал бодолые айлшаднай батадхан дэмжэбэ. Һуралсалда тэдэнэй хабаадаһандань урма баяртайбди.

Нүхэд Гофман болон Кастрын урда үритэй байнабди гээд хэлэжэ болоно. Тэдэ совет орденуудаар шагнагдаһан юм. Мүнөөдэр эдэ шагналнуудые барюулха байһамни намда аятайл.

Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй национальна обороны министр армиин генерал Гофман Ленинэй орденоор шагнагдаа. Коммунист Гофманой дайшалхы зам үшөө гушаад онуудта эхилээ һэн. Тиихэдэ тэрэ — интернациональна бригадын немец батальоной комиссар —Испанида фашизмтай байлдаанда ороһон байгаа. Гитлеровецүүдэй Советскэ Союзда добтолһоной һүүлээр тэрэ Улаан Армиин зэргэнүүдтэ жагсажа, совет сэрэгшэдтэй зэм зэмээ ниилүүлэн, тэдэниие бүрин хүсэдөөр һамна бута сохитороо фашис булимтаргшадтай эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдаа һэн.

Нүхэр Гофман хори гаран жэлэй турша соо обороны министр байхадаа, Совет Армитай, Варшавска Договорто ородог бусад оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй ГДР-эй арадай армиин хани нүхэсэлые бэхижүүлхын тула ехэ юумэ хэнэ.

Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай хоёрдохи секретарь, Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр армиин генерал Рауль Кастро Октябриин Революциин орденоор шагнагдаба. Танние, хүндэтэ нүхэр Рауль, Кубын революциин вождиин үнэн туһалагша, ханинь юм гэжэ Советскэ Союзда һайн мэдэдэгбди. Совет-кубын хани барисаанай хэрэгтэ Танай үнэн сэхэ байһые, эрхэ сүлөө ба эб найрамдал сахин хамгаалжа байдаг манай оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй харилсаа холбоое бэхижүүлгэдэ Танай оруулдаг хубитые үндэрөөр сэгнэдэгбди.

Кубын революционернүүд ехэ, хүшэр хүндэ зам гаталаа. Империализмын зүгһөө үүдхэгдэһэн ал... ...ы аашанuудтай, һүй... ябуулганuудтай тэдэ ... ушартай болоо, мүнөөшье тэмсэжэ байна. Гэбэшье ашэ туһаяа сахин хамгаалжа байһанаа Куба гэршэлээ. Тохёолдоһон ушартай дашарамдуулан, Советскэ Союз социалис Кубатай һанал нэгэтэй байгаа, мүнөөшье байһаар, саашадаашье байха гээд тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб.

Таанадые, хүндэтэ нүхэдүүд, Советскэ Союзай үндэр дээдын шагналнуудаартнай бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ амаршалнаб. Элүүр энхэ, зол жаргалтай ябахыетнай, бүхы ажал хэрэгтэ эгээн ехэ амжалта туйлахыетнай хүсэнэб.

* * *

Нүхэр Г. Гофман харюугай үгэ хэлэбэ.

НҮХЭР Г. ГОФМАНОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Эгээл хүндэтэ нүхэр, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Леонид Ильич Брежнев!

Мүнөөдэр ажабайдалдамни эгээн зол жаргалтай үдэр болобо. Советскэ Союзай үндэр дээдын орден — хүн түрэлтэнэй оюун ухаан бодолтын нэрэтэ орден намда барюулагдаа. Эб найрамдалай ба хүн түрэлтэнэй жаргалта байдалай түлөө агууехэ тэмсэлшэ болохо Танай, хүндэтэ Леонид Ильич, гарһаа энэ орден абаха зол хубида хүртэһэндөө, баяр жаргалтайб.

Би немец коммунист байһан туладаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай тэмсэлдэ багаханшье һаа, өөрынгөө хубита оруулха аргатай байгааб. Хэрбээ Германиин коммунис хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй үмэнэ ямар нэгэн алдар габьяатай байбал, энээнэйнгээ түлөө Эрнст Тельманэй партида, эдир наһанһаам хойшо намайе пролетарска интернационализмын үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлһэн партида, эндэ, уласхоорондын ленинскэ һургуулида, хүдэлмэришэн ангиин научна суртал бодолой үндэһэ һуурине, социалис байгуулалтын дүй дүршэлые шудалха арга намда олгоһон В. И. Ленинэй партида уялгатайб.

Хүндэтэ Леонид Ильич!

Урдынхидал мэтэ, хойшодоошье би манай арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхын, социализм болон коммунизм байгуулхын түлөө, Варшавска Договорто ородог оронуудай арминуудай хоорондохи хани нүхэсэлые бэхижүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэб, хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, ами наһаяашье үгэхэб гэжэ Таанадые найдуулхыемни зүбшөөгыт.

* * *

Удаань нүхэр Р Кастро Рус үгэ хэлэбэ.

НҮХЭР Р. КАСТРО РУСАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев!

Хүндэтэ нүхэдүүд болон ханинар!

Октябриин Революциин үндэр дээдын орденоор шагнагдаха ехэ нэрэ хүндэ олгоһонойнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэнэб. Зориг бадаруулма халуун дулаан үгэнүүдэйтнай түлөө Танда, хүндэтэ Леонид Ильич, онсо талархал баяраа хүргэжэ байһанаа мэдүүлхыемни зүбшөөгыт.

Энэ шагнал хадаа Советскэ Союзай болон Кубын арадуудые нэгэдүүлдэг аха нүхэсэлэй, мүн социализм байгуулгада, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ манай партинуудай, гүрэнүүдэй залан сэхэ хараа шэглэлнүүдэй ниитэ нэгэн байлгын шэнэ гэршэ болоно гэжэ тэмдэглэхые хүсэнэб.

Ленинэй ба Кубын революциин эмхидхэн байгуулһан парти болон гүрэнэй хоорондо тогтоһон һаналаа нэгэдэлгын ба аха нүхэсэлэй харилсаан манай үеын түүхын таһаршагүй хубинь болоно. Нүхэр Фидель Кастрын тэмдэглэһэнэй ёһоор, эдэ харилсаан хадаа манай үе сагай түхэл шэнжые, марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын гол ёһонуудаар шууд сэхээр, хэлбэришэгүйгөөр дабшадаг революционно хүгжэлтын тэхэришэгүй байһые баталһан гэршэ жэшээ мүн.

Нүхэр Брежнев, Танай хэлэһэн Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй мэнэ һаяхан болоһон дүүрэһэн һуралсалда хабаадалсаха золдо хүртэбэбди. Совет арадай амгалан ажалые сахин хамгаалжа байдаг, империализмын дай жүрөөдэдэг харюусалгагүй бүлэгөөрхидһөө социалис нэгэдэлтэ оронуудай арадуудые, бүхы хүн түрэлтэниие далдалан халхалһан бата бэхи хуяг туулга болодог совет сэрэгшэдэй дайшалхы мэргэжэл шадабарие, сэрэгэй ябуулгануудые хэх мүнөөнэй хэрэгсэлнүүдэй һүр хүсые, ашаг үрые эли бодоор хараһан байнабди.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэй хани нүхэсэлтэй байһаараа омогорхонобди. Энэ харилсаанай ашаар манай Эхэ ороной бээ дааһан байдалые, революциин туйлалтануудые хамгаалхын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэтэйбди.

Нүхэдүүд, Кубын арад, Кубын Коммунис парти, манай революционно зэбсэгтэ хүсэнүүд энэ һаналаа нэгэдэлгэдээ хододоо хүрэмэ байха, мүнөөдэр болотор хэдэгтэл адляар, патриотическа ба интернациональна уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ үргэлжэлүүлхэ юм гэжэ найдуулнабди.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй обороны министр Советскэ Союзай маршал Д. Ф. Устинов шагнагдагшадые халуунаар амаршалба.

(ТАСС).

...ОЛХОЗ БОЛОН СОВХОЗУУДАЙ ЭКОНОМИКО БЭХИЖҮҮЛХЭ ЗОРИЛГООР

СССР-эй Бэлэдхэлэй болон Хүдөө ажахын министерствэнүүд, СССР-эй Сэнгүүдэй талаар гүрэнэй комитет СССР-эй Финансын министерствэтэй хэлсэжэ, арбадахи табан жэлдэ туйлагдаһан дунда зэргын хэмжээнһээ ехэ хүдөө ажахын продукци гүрэндэ худалдаһан колхозуудта, совхозуудта, хүдөө ажахын бусад предприятинуудта болон нэгэдэлнүүдтэ 1981—1985 онуудта тушааһан продукциин сэнгые 50 процент дээгүүр түлэхэ гуримые 1981 оной июлиин 3-да баталһан байна.

Энэмнай угаа һонин, ехэ хэрэгтэй документ болоно. Иимэ гурим КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1980 оной ноябриин 14-дэ абаһан тогтоолой үндэһөөр гаргагдаа гээшэ.

Гүрэндэ худалдаһан ороохо тарианай, хартаабхын, мал ба шубуу, һү, үндэгэ, нооһо болон хүдөө ажахын бусад продукциин түлөө иимэ нэмэлтэ түлбэридэ саг соогоо, зүбөөр ба хүсэдөөр хүртэхын тула хэрэгтэй бүхы документнүүдые бэлдэхэ шухала. Нэн түрүүн арбадахи табан жэлэй туршада жэлдээ дунда зэргээр гүрэндэ худалдагдаһан хүдөө ажахын продукциин хэмжээе харуулһан үнэмшэлгэ хэрэгтэй болохо. Тэрэнь ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө гадна хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ ба шанарай талаар гүрэнэй ахамад инспектор, райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник, гүрэнэй статистикын районой инспекторэй гар табилгатай байха ёһотой. Хоёрдохёор, гүрэндэ тушаагдаһан ороохо таряанай, бусад ургамалнуудай, мал болон шубуудай, һү, үндэгэ, нооһо болон бусадай тушаагдаһанай хэмжээе сасуулжа шалгаһан акт байха ёһотой. Энээндэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон ахамад бухгалтернууд, таряа тушаан абадаг предприятинуудай гү, али бэлэдхэлэй бусад предприяти, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, ахамад бухгалтернууд гараа табиха ушартай. Гадна энэ актнь райсельхозуправлениин, гүрэнэй статистикын ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ ба шанарай талаар районой госинспекциин хүтэлбэрилэгшэдөөр зүбшөөгдэһэн байха зэргэтэй.

Эдэ документнүүдые саг соонь, зүбөөр бэлдэхын тула колхозуудай, совхозуудай болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, бухгалтернууд, экономистнууд болон бусад мэргэжэлтэд энэ гуримтай һайса танилсажа, гүрэндэ худалдагдаһан продукциин бүхы документнүүдые хабсаргаха зэргэтэй.

Арбадахи табан жэлэй туршада жэлдээ дунда зэргээр гүрэндэ худалдагдаһан продукциһаа дээшэ тушааһанай түлөө 50 процент ехэ түлбэри абаха гээшэ ажахынуудай экономико бэхижүүлгэдэ горитойгоор туһалха байһаниинь элитэ.

Районуудай хүдөө ажахын органууд ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй дунда энэ гуримые шудалха хүдэлмэри эмхидхэхэ, тэрэнэй зүбөөр хэрэглэгдэжэ байһанай хойноһоо нарин хиналта табиха уялгатай.

И. ТЫЖЕБРОВ,
Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын хиналта-шалгалтын таһагай начальнигай уялга дүүргэгшэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

тобто мэдээсэл

ЭЭЛЖЭЭТЭ ҺУРАЛСАЛ

Партиин Захаминай райком промышленна предприяти, эмхи зургаан болон совхозуудай партийна организацинуудай секретарьнарай ээлжээтэ семинар үнгэргэбэ. Мүн энэ семинарта цеховой болон отделенинүүдэй партийна организациин секретарьнар хабаадаа.

«Промышленна предприятинууд болон совхозуудай байгша оной үнгэрһэн үе соохи хүдэлмэриин дүн ба КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн элидхэл КПСС-эй райкомой секретарь Р. В. Никитов хэбэ. Тиихэдэ партиин райкомой секретарь И. Е. Григорьев «КПСС-эй райкомой тогтоолой үндэһэн дээрэ үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулха талаар партийна организацинуудай зорилгонууд» гэһэн элидхэл хэһэн байна.

Тус семинарта хабаадагшадта партиин райкомой эмхидхэлэй партийна хүдэлмэриин таһагые даагша А-З. Ж. Тудупов тоосоото һунгалтын суглаануудые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ тухай хөөрэжэ үгөө. Тус таһагые даагшын орлогшо Д. Ж. Жаргалова суглаарагшадай анхарал партийна зэргэһэ олошоруулха асуудалда хандуулаа.

Г. ОЧИРОВ.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

АЖАБАЙДАЛЬАА ҮНДЭҺЭЛЭН...

Манай Тимлюйн цементын завод коммунис ажалай коллектив гэһэн үндэр нэрэ зэргэтэй юм. Энэнь хүндэтэйшье, харюусалгатайшье гээшэ ааб лаа. Туйлагдаһан амжалтанууд дээрээ зогсонгүй, улам саашаа хүгжэхэ арга замуудые бэдэрхэ уялгатайбди. Мүн гол анхарал дамнай нэн түрүүн хүнүүд байха ёһотойшье, бодото дээрээшье байдагшье гээшэ. Тиимэһээ үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үйлэдбэриин асуудалнуудтай, коллективэй социальна хүгжэлтын зорилгонуудтай нягтаар холбодог гээшэбди. Жэшээнь, заводоймнай агитаторнууд имагтал үгөөрөө түсэбүүдые дүүргэлгэдэ уряалдаг бэшэ, харин нэн түрүүн өөрынгөө эрхим ажалаар амжалтануудые туйлажа, жэшээ харуулдаг байха юм.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые улад зондо үргэнөөр мэдээсэхэ ябадал, минии һанахада, хүмүүжүүлхы ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Мүнөөдэрэйнь хүдэлмэриин дүнгүүдые цех, халаан бүхэнэй урда соносхожо байхада, тон ехэ аша үрэтэй гэжэ манай заводой дүй дүршэл харуулна. Барандаа агитаторай уялга дүүргэдэг мастернуудай халаанай һүүлээр продукци үйлэдбэрилхэ даабариин хэмжээнэй болон шанарай талаар хэр зэргэ дүүргэгдэһэн тухай мэдээсэдэг, мүн удаадахи халаанда ямар юумэндэ анхаралаа хандуулхаб гэжэ хөөрэдэг. Хүдэлмэришэдэй тус бүриин хэһэн ажалда сэгнэлтэ мүн лэ үгтэдэг гээшэ. Шударгы бэрхээр ажалладаг хүнүүдые агитаторнууд али болохоор магтадаг, дэмжэдэг юм. Зүгөөр олоной дунда гээгдэгшэдые нэрлэхэдэ, тэдээнлэ угаа зохидгүй байжа, һайнаар хүдэлхэ эрмэлзэлтэй болгодог.

Тэрэшэлэн өөрынгөө хөөрэлдөөнүүдтэ агитаторнууд «Мүрысөөнэй экран», «Хүндэлэлэй самбар» жэлһээ жэлдэ дээшэлжэ байгаа предприятиин ажал хэрэгэй дүнгүүдые харуулһан стенд, диаграммануудые үргэнөөр хэрэглэдэг. Халаан бүхэнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолходоо, коллектив дотор хэр зэргэ аятай зохид, хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ таатай эрхэ байдал хангагданаб, тиихэдэ ажалай журам, үйлэдбэриин соёл болбосорол гэхэ мэтэ хараада абтадаг. Тиигээд байхада хүн бүхэн өөрынгөө хубиин даабарие халаанай, бригадын, цехэй, бүхы коллективэй даабаритай заабол зохилдуулан дүүргэхые оролдодог.

Агитатор бүхэнэй хүдэлмэридэ өөрын онсо шэнжэнүүд байгаа юм ааб даа. Үнэхөөрөөшье коллектив бүхэндэ ойлгуулламжын хүдэлмэриие ондо ондоогоор ябуулха ёһотой. Жэшээнь, зарим цехүүдтэ ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ханын хэблэл тон ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тиимэһээ агитаторнууд «Сахилгаан» хуудаһануудые, «Халаахайнуудые» үргэнөөр хэрэглэхые оролдодог.

Коллектив доторой хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хүдэлмэришэдэй суглаанууд тон ехэ удха шанартай. Эдэ суглаанууд дээрэ коллективэй ажабайдалда хабаатай бүхы шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг гээшэ. Эдэбхитэй агитаторнууд Г. И. Плюснин, З. И. Эпова, В. Волков болон бусад предприятиин цехэй, участогай, халаанай түсэбтэ даабаринуудай, социалис уялгануудай удха шанарые хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө ажалшадта ойлгуулхые эрмэлзэдэг. Тиихэтэй хамта үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ нэмэлтэ нөөсэнүүдые бэдэржэ, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин шанарые һайжаруулхые тэдэ урлалдаг.

Агитаторнуудай үрэ нүлөөн доро байдаг үшөө нэгэ участогые нэрлэхэ хэрэгтэй. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, заводой агитаторнууд түүхэй эд, материал, элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые гамтай наринаар хэрэглэхын түлөө нилээд ехэ хүсэлэл оролдолго гаргадаг байна.

Тиихэдэ манай заводто ростовойхидой гаргаһан «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» гэһэн уусхалые халуунаар дэмжэһэн байха юм. Жэшээнь, олон участок, цехүүдэй коллективүүд «Агитаторай хүдэлдэг коллективтэ — нэгэшье гээгдэгшэдгүйгөөр» гэһэн уряа доро хүдэлнэ. Энэ уряа гансашье хүдэлмэришэдые зоригжуулдаг бэшэ, харин үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэдэй харюусалгые хараа байса дээшэлүүлдэг байха юм. Харюусалгала мэдэрэн, тэдэ өөрынгөө цех, бригадые шадаал һаа түрүү зэргэдэ гаргахые, бүхы бэлиг шадабаряа элсүүлэн оролдодог.

Цементын заводой коллективтэ 46 агитатор хүдэлдэг. Халаан бүхэндэ хоёр-хоёроор хүртэдэг. Заводой агитколлективэй бүридэлдэ дүршэлөөр баян мастер, бригадир — бултадаа коммунистнууд ородог. Мастер, бригадирнуудай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдэ аша үрэнь һураггүй ехэ байдаг гэжэ манай дүй дүршэл харуулна. Эдэмнай үйлэдбэринешье дууһан шудалһан, хүнүүдээшье һайн мэдэдэг байха юм.

Тэрэшэлэн үйлэдбэриин асуудалнуудые үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэритэй нягтаар холбон шиидхэхэдэ, эсэсэй үрэ дүнгүүд заабол һайн байдаг. Эдэ асуудалнуудаар партийна, ажахын профсоюзай организацинууд хүсэеэ нэгэдүүлэн хүдэлхэ ёһотой. Тиимээр, жэшээнь, цементно-түүхэй эдэй, механическа цехэй, электроцехэй коллективүүд хүдэлдэг. Иигэжэ хүдэлхэдэ бүхы предприятиин үрэ дүнгүүд һайжардаг. Байгша оной түрүүшын хахадта цементын заводой коллектив цемент үйлэдбэрилхэ болон хэрэглэгшэдтэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ. Нилээд ехэ электрын элшэ хүсэн, түлишэ алмагдаба.

Тиихэдэ агитаторнууд өөрынгөө ажалые түсэбөөр үнгэргэхые оролдодог. Хэды дахин, ямар коллективүүдтэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн тухай тоо бүридхэлэй журналнуудта тэмдэглэжэ байдаг. Тэдэниие хараахада агитаторай хүдэлмэриин үрэ нүлөөн яаха аргагүй элеэр үзэгдэдэг. Тэрэшэлэн агитаторнууд цехэй партийна суглаанууд дээрэ сагай үргэлжэ тоосожо байдаг. Нёдондо бүхэли жэл соо 17 агитатор тиимэ тоосоо хэһэн байбал, байгша оной гансал зургаан һара соо 12 хүн тоосоод байна. Агитаторай хүдэлмэриие улам эршэ дэлисэтэй болгохо үүргэтэй эдэ онол арганууд заводтомнай заншалта болоо. Олониитын дунда үнгэргэгдэдэг ойлгууламжын хүдэлмэриин дутуу дунданууд, энэ мэтээр тэдэниие нягтаар хинажа байхада, түргөөршье, ашаг үрэтэйгөөршье усадхагладаг байха юм. Гэбэшье манай хүдэлмэриин үрэ нүлөө үшөөл һула байна. Юуб гэхэдэ, заримдаа миин лэ хооһоор шашаад, хэнииешье шангаар шүүмжэлэнгүйгөөр хөөрэлдөөгөө хизаарладаг ушар үзэгдэдэг.

Тиихэдэ хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд соо үзэл сурталай хүдэлмэриин удха шанарые бодото дээрэнь ойлгодоггүй хүнүүд үшөөл дайралдаһаар. Тиимэһээл жэлдээ хоёр дахин заатагүй үнгэргэдэг агитаторнуудай һуралсалые улам эмхитэйгээр, һайнаар ябуулхые оролдонобди. Энэ асуудалые заводоймнай партком гол анхаралдаа абанхай. Энэ мэтээр агитаторнуудай эрхилдэг ойлгууламжын хүдэлмэриин үрэ нүлөөе дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые бэдэржэл байна гээшэбди.

В. АСОНОВ,
Тимлюйн цементын заводой электромонтер, парткомой секретариин орлогшо.

Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй завод арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргадаг предприяти гэжэ тоологдодог. Энэ заводто ажалай ветеранууд олон юм. Тэдэнэй ажал үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Заводто һаяхан хүдэлхөөр ерэһэн залуушуул һурган хүмүүжүүлэгшэдэй дүй дүршэлые халан абажа, ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлана.

Комсомолка Ольга Ижнгеева хүдэлжэ эхилһээр оройдоол жэл болохонь. Тэрэ хэбэй цехтэ мэргэжэлээ эрхимээр шудалжа, үдэр бүриингөө даабарие 110—115 процент дүүргэхэдээ, эрхим шанартай продукци бүтээн гаргадаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолка О. Ижнгеева.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ТУСХАЙ ТЭЖЭЭЛ ҮЙЛЭДБЭРИЛЭГДЭНЭ

Мяха-консервын комбинадай техническэ фабрикадуудай цехтэ хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хэрэгтэй тусхай тэжээл үйлэдбэрилэн гаргагдадаг юм. Иимэ тэжээл үйлэдбэрилгэ жэлһээ жэлдэ үргэдэнэ. Жэшээлхэдэ, 1976 ондо 4010 тонно гаргагдадаг байһан һаа, 1979 ондо энэ тоо 4266 тоннодо хүргэгдөө һэн. 1981 оной түрүүшын хахадта түсэбһөө гадуур 129 тонно хуурай тэжээл хүдөө нютагуудта эльгээгдэһэн байна.

Цехэй коллектив ажал хүдэлмэреэ оньһожоруулхын тула нилээд оролдолго гаргадаг. Вагонуудта мэшээгүүдые ашаха, котёлнуудые хүдэлгэхэ болон ондоо цехһээ яһа тээжэ асарха хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха гээшэ шухала асуудалнуудай нэгэн болонхой.

Тус цех һара бүриингөө даабарие үлүүлэн дүүргэдэг. Энэ хадаа хүдэлмэришэдэй ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эбтэй эетэй ажалай үрэ дүн болоно. Аппаратчигууд М. Н. Назарук, М. Л. Гордеев, хүдэлмэришэд Г. П. Солдатова, Л. И. Герман, З. Ф. Дружинина, слесарьнууд Ф. Я. Ефремов, А. И. Полозов гэгшэд урагшатай һайнаар хүдэлдэг, даалгагдаһан уялгадаа харюусалгатайгаар хандадаг юм.

Үйлэдбэрие техническэ талаар хангаха зорилгоор ехэ юумэн хэгдээ. Хуушан машина, техникэ шэнээр һэлгэгдээ, гараар хэгдэдэг ажалда оньһон түхеэрэлгэнүүд табигдаа, үйлэдбэриин технологи һайжаруулха дурадхалнууд оруулагдаа. Ороной түрүү предприятинуудтахи техническэ фабрикадуудай цехүүдэй дүй дүршэл шудалагдана, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэ.

Мяханай үлэгдэл, яһа бүйлүүлан үлтилхэдэ, тэжээлэй гурил бии болодог гээшэ. Энэ гурил шэнэ аргаар ашаглажа, хэрэгтэй газартаа эльгээгдэдэг болоо. Тодорхойлбол, бэлэн болгогдоһон гурил мэшээгүүдтэ хэгдэхээ болижо, ашаанай машинын кузов руу бүримүүһэн адхагдадаг байна. Ухаалан зохёолгын энэ дурадхалай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар алмалта, арьбалалта хэгдэжэ, 2,3 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгөө гэжэ элирүүлэгдэһэн байна.

Мяханай үлэгдэлые, яһа үлтилэн бүйлүүлдаг түхеэрэлгэдэ магнит тодхогдоо. Гурилда холигдожо оролсоһон түмэрэй хэлтэрхэйнүүдые энэ магнит татажа абадаг.

Һүүлэй табан жэлэй туршада бусадшье һайшаалта хубилалтанууд эндэ болоо юм. Энэ хэрэгтэ уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод В. В. Чураков, А. И. Полозов, П. И. Кизин, Ф. Я. Ефремов гэгшэд бодото хубитаа оруулалсаһан байна. Техническэ зохёон бүтээлгын талаар тодорхой хэмжээнүүдэй абтахада, ажал хүдэлмэри хүнгэдэнэ, цехтэ ариг сэбэр, санитарна байдал сахилга гуримшуулагдана. Мүн лэ оршон тойронхи агаарые бузарлахагүйн тула котёлнуудта толхогдоһон сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд һэльбэн шэнэлэгдэж, заһабарилагдаа.

Цехэй начальник В. В. Чураковтой сүг ябажа, хөөрөөнь шагнабабди. Хаана яһанагүй эмхи гуримтай, тааруу зохид байдалтай. Нэгэ орёо оньһон түхеэрэлгые харанабди. Владилен Владимирович бусадшье цехүүдһээ, хоёрдохи дабхарһаа оруулагдадаг яһа, мяханай үлэгдэлые оньһожоруулагдамал транспортёроор дамжуулан асарха хүсэлтэй. Энэ хүсэлынь һанаар заатагүй бэелүүлэгдэхэ. Лаб этигэн найдамаар хүн юм. Юуб гэхэдэ, хахад жэлэй саана энэ цех тад ондоо байдалтай һэн. Түмэр тэргэнүүдтэ түүхэй эд ашаһан хүдэлмэришэдэй иишэ тиишээ һүндэлхыень харахада, тиимэшье таатай бэшэ бэлэй. Харин мүнөө һаруул байрань, оньһон түхеэрэлгэнүүдынь нюдэ баясуулна.

Бодоод үзэхэдэ, хүдэлмэришэн хүнэй ажалые хүнгэдхэхэ, тэрэниие үйлэдбэриин хэрэгтэ урма зоригтойгоор хабаадуулха зорилготой наншаалтай алхамууд эндэ хэгдэнэ. СССР-эй Мяханай ба һүнэй промышленностиин министерствын дэргэдэхи мэдээсэлэй ба технико-экономическа шэнжэлгэнүүдэй талаар эрдэмшэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай техническэ фабрикадуудай цехэй хүдэлмэриин дүй дүршэлдэ онсо анхарал хандуулһан байна. Тиихэ зуураа эдэнэрэй дүй дүршэл халан абахыень уряалжа, ороной эдеэ хоолой промышленностиин мэргэжэлтэдтэ хандаа.

Гансал мэргэжэлтэд бэшэ, харин ажалша коллектив бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн, үйлэдбэрие эмхидхэгшэ бүхэн ажал хүдэлмэриин эрхэ байдалые һайжаруулгада хабаатай байха зэргэтэй гэһэн бодол манай комбинадта иигэжэ бэелүүлэгдэжэ байна бшуу.

Л. СИНЕГРИБОВ,
«Трудовая вахта» газетын редактор.

ДҮРШЭЛТЭЙ МАЛШАН

Владимир Жимбиевич Дондоковой Хоринн районой Хүрбын совхоздо малшанаар хүдэлжэ эхилһээр олохон жэл үнгэршэбэ. Дүй дүршэл ехэтэй болоһон малшан жэл бүри ажалдаа эрхим амжалта туйлана. Тэрэ гэр бүлынхидтэеэ хамта эбэртэ малай гүүртэ даажа абанхай. Тэдэнэй харууһалжа байһан гүүртэдэ малай гарзада орохо ушар байдаггүй. Тэдэнь жэл бүри тобир тарганаар ондо ородог.

Энэ зун Владимир Жимбиевичэй даажа байһан гүүртэ Захалан гэжэ газарта буһаа. Бэлшээридэ гарахынгаа урда Дондоковтон 100 гаран малай толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдэ 900 граммаар нэмээхэбди гэһэн уялта абаһан байгаа. Тэрэнээ дүршэл ехэтэй малшан амжалтатайгаар бэелүүлээ. Зарим һарада гүүртын малай толгой бүриин шэгнүүр 1170 граммаар нэмэдэг байгаа.

Зунай зулгы сагай бэлшээрие зохидоор хэрэглэжэ, малаа тобир тарган болгожо үрдиһэн Владимир Жимбиевич намарай һэрюун үдэрнүүдтэ үхэрнүүдээ үглөөнэй эртэһээ үдэшын орой болотор адуулна. Тэрэнэй адуулжа байһан тобир тарган малнуудай атарлан бэлшэжэ ябахыень харахада урмашамаар.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ВДНХ-гай ҮНЭТЭ БЭЛЭГҮҮДЭЭР ШАГНАГДА... МАЛ АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮ...

Хурамхаанай районһоо

Меньшикова В. М. — һахалиин совхозой һаалиш...
Шарланова Д. Ц. — Гааргын совхозой һаалишан.
Кондратьева А. М. — Аргатын совхозой тугалш...
Арамхиев Б. А. — Уланхаанай совхозой хонишон.
Урупханова П. И. — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ...
Бурцев И. Г. — һахалиин совхозой адуушан.
Гармаев П. С. — Гааргын совхозой үхэршэн.

Хяагтын районһоо

Дайндарова Т. П. — Алтайн совхозой һаалишан.
Чагдурова Л. Д. — Алтайн совхозой һаалишан.
Банзаракцаева Н. Б. — «Пограничный» совхозой хон...
Цыбикова Д. Д. — Алтайн совхозой һаалишан.
Намтаева С. Г. — «Дружба» колхозой тугалшан.
Алимасова Р. Ф. — «Родина» колхозой тугалшан.
Дабадоржиева П. Н. — Хяагтын совхозой хонишон.
Яковлев И. З. — Худэриин совхозой хонишон.
Цыбденова С. Б. — «Пограничный» совхозой тугал...
Тыкшеев Д. О. — Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ...

Мухар-Шэбэрэй районһоо

Эрдынеев Б. Д. — «Знамя Ленина» колхозой хони...
Безарова Л. Б. — «Одон» совхозой хонишон.
Нимвева Н. Н. — «Одон» совхозой хонишон.
Цыдыпцыренов Б. — Суулгын совхозой хонишон.
Корнакова М. Х. — «Эрдэм» совхозой һааһишан.
Теслева Р. В. — Заганай колхозой һаалишан.
Ерофеева В. Ф. — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һа...
Петрова В. Е. — «Забайкалец» совхозой һаалишан.
Чилимова М. А. — «Родина» колхозой тугалшан.
Коноваленко Т. М. — «Искра» колхозой тугалшан.
Овчинникова М. М. — «Забайкалец» совхозой шубу...
Калашникова А. Г. — Никольскын шубуунай фабрик... буушан.
Евсеева Г. Н. — «Родина» колхозой гахайшан.

Ахын районһоо

Самбялова Д. Д. — «Коммунизм» колхозой һаалиш...
Габанова О. Б-Х. — «Коммунизм» колхозой хонишон.

Прибайкалиин районһоо

Шелкунова А. С. — «Прибайкальский» совхозой һа...
Пермякова Н. Д. — «Прибайкальский» совхозой һа...

Хойто-Байгалай районһоо

Непомнящих Н. Н. — «Северный» совхозой һаалиш...
Побокова Г. И. — «Ангарский» совхозой һаалишан.

Сэлэнгын районһоо

Бальжинимаев Х. Н. — «Бестужевский» совхозой хо...
Дондуков Б. Д. — Тельманай нэрэмжэтэ совхозой хо...
Аюшеев Д. Ц. — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхо... нишон.
Кондакова А. Н. — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхо... галшан.
Нимаева Х. Б. — Тельманай нэрэмжэтэ совхозой ту...
Лудупова Т. Х. — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаа...
Чулмутова М. Ц. — Карл Марксын нэрэмжэтэ ко... һаалишан.
Жалсанова А. Б. — «Бестужевский» совхозой һаалиш...
Терентьева В. А. — XX партсъездын нэрэмжэтэ ко... тугалшан.

Түнхэнэй районһоо

Жербаева Д. Д. — Саянай совхозой һаалишан.
Хапхаранов Д. Д. — Саянай совхозой һаалишан.
Шармашкеева С. Л. — Түнхэнэй совхозой һаалишан.
Ащенкова В. В. — «Сибиряк» колхозой тугалшан.
Амбаева Г. Д. — «Сибиряк» колхозой һаалишан.
Санжихаева Р. Д. — «Маяк» колхозой һаалишан.
Отбоев С. Г. — Саянай совхозой адуушан.

Улаан-Үдын районһоо

Соколова В. И. — «Маяк» колхозой һаалишан.
Степанова А. П. — «Маяк» колхозой һү һаалиин ... оператор.
Русина Н. А. — «Восход» колхозой һаалишан.
Власова К. Е. — «Дружба» колхозой һаалиин ... оператор.
Петрова Н. С. — Оронгын совхозой тугалшан.
Алексеева Р. Д. — Оронгын совхозой хонишон.
Базарова Р. Ч. — «Заветы Ильича» совхозой һаали...
Гомбоева Д. Р. — Ивалгын ОПХ-гай һаалишан.
Китаева У. С. — «Советская Россия» колхозой гахай...
Загузина А. И. — «Пригородный» совхозой һаалиш...
Титова З. Н. — «Пригородный» совхозой һаалиш...
Леонтьева Н. П. — «Забайкальский» совхозой ан үс... лэгшэ.
Ермакова М. А. — Улаан-Үдын шубуунай фабрикын ... буушан.
Будунова Е. П. — Улаан Үдын шубуунай фабрикын ... буушан.
Пивоварова Т. В. — Улаан-Үдын шубуунай фабрикын ... нэй Адагай отделениин шубуушан.
Русина И. П. — «Советская Россия» колхозой гахайш...
Шилина Е. М. — «Восход» колхозой гахайшан.

Хоринн районһоо

Катина М. К. — «Георгиевский» совхозой һаалишан.
Авдеева К. И. — Хүлэй совхозой һаалишан.
Дабаева Ц. Д. — Хоринн совхозой үхэршэн.
Цыдыпова Ц. Н. — «Георгиевский» совхозой тугалш...
Белоусова П. К. — Хүлэй совхозой тугалшан.
Бузина М. А. — «Георгиевский» совхозой хонишон.
Дондоков Б. Д. — Анаагай совхозой хонишон.
Бимбаев Г. М. — Үдын совхозой хонишон.
Тогмитова Н. Л. — Хоринн совхозой тугалшан.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэелүүлхын түлөө

АЖАЛАЙ ХЭМ ХЭМЖҮҮР Б...

I

Социализм ба ажал. Ажабайдалдашье, манай ухаан бодолдошье эдэ хоёр үгэ таһаршагүй холбоотой. Үнэхөөрөөшье, социализмын гол удхые тобшоор тодорхойлбол, **социализм гээшэ бүгэдын аша туһада хамтын зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хэраглэн хүдэлмэрилдэг ажалай хүнүүдэй общество мүн.** Ушар тиимэһээ хүнэй ажалаар ажаһуудаг ангинууд болон социальна бүлэгүүд, тэрэшэлэн али бүхы социальна ба национальна дарлалта тус обществодо үгы, мүн хүниие хүнэй мүлжэхэ, дарлаха ябадал усадхагданхай юм.

Социализмын эрхэ байдалда имагтал ажал болон тэрэнэй үрэ дүнгынь общество дотор хүнэй эзэлдэг һууриие, тэрэнэй социальна байдал ба өөрынь нэрэ хүндые тодорхойлдог. Тиимэһээ өөрынгөө ажалаар обществын материальна болон оюун ухаанай баялигые арьбадхагшад: үйлэдбэриин түрүүшүүл болон шэнэ юумэ үүсхэгшэд, артистнууд болон уран зохёолшод, үйлэдбэри ба хүтэлбэри бэлигтэй шадамараар эмхидхэгшэд дээдэ зэргын хүндэ ямбаар хүрэзлэгдэнхэй юм.

Ажал, тэрэнэй шанарынь ба ашаг үрэнь социализмын үедэ мүн хэрэглэмжын **хэм хэмжүүрые** тодорхойлдог. Тиихэдээ хүн бүхэнэйшье, бүхы обществынешье хэрэглэмжые тодорхойлдог. Эндэ нэгэ зайлашагүй тон эгээлэй иимэ зүйл элитэ: бүтээн гаргаһан юумэеэ, ажаллажа бии болгоһон юумэеэл хэрэглэжэ болохо.

Энээнһээ уламжалан, социализмын үедэхи хубаарилгын гол хэмжүүр тухай асуудал шиидхэгдэнэ. Энэ хэмжүүрынь имагтал ажал, тэрэнэй тоо болон шанарынь байжа болохо юм гэжэ КПСС-эй XXVI съезд заагаа. Тиимэһээ үнэн сэхээр хүдэлдэг хүнүүдые бүхы хэмжээгээр һайшааха, ахир тулюураар ажаллажа байгаад, ажана һайн һууха нэгэшье нүхэ һүбэ лодырьнууд болон голодсһо гаргагшадта үлөөхэгүй гэһэн зорилго табигдана. «Хэн бури һайнаар һуухые хүсэнэб, тэрэ улам һайнаар, ехээр ажаллаха ёһотой», — гэжэ Л. И. Брежнев съезд дээрэ хэлээ һэн.

Хубаарилгые улам нарижуулха, үйлэдбэридэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөе дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые тодорхойлходоо, парти марксистско-ленинскэ теориин гол шухала хараа бодолнуудта түшэглэдэг. Бури К. Маркс социализмын үедэхи хубаарилгын жама ёһонуудые шэнжэлэн үзэхэдөө, ниитын продуктһаа хүн бүхэнэй хүртэхэ хубинь тэрэнэй хэһэн ажалаарнь тодорхойлогдодог гэжэ харуулһан юм. «Обществодо зорюулан үгэһэн тэрэл хэмжээнэйнгээ ажалые хүдэлмэрилэгшэ һөөргэнь ондоо зүйл болгон абана». (К. Марк болон Ф. Энгельс. Зохёолнууд, т. 19, хууд. 18). Тиигэжэ ажалай хэм хэмжүүр ба хэрэглэмжын хэм хэмжүүр хоорондоо тааралдана.

Иигэжэ тааралдаха ябадал, мүн тэрэнэй үндэһөөр хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй, ажалай коллектив бүхэнэй экономическа аша туһые бүхы обществын аша туһатай зохилдуулан тааралдуулга миин лэ. өөрөө, зүндөө бэелдэг зүйл бэшэ юм. Социализмын бүхы үе шатада бодото байдал ямар эрилтэ табинаб гэхэдэ, «ажалай хэм хэмжүүр болон хэрэглэмжын хэм хэмжүүрэй хойноһоо обществын зүгһөө ба гүрэнэй зүгһөө тон шанга хиналта тогтоохо хэрэгтэй болоно» (Зохёолнуудай гүйсэд сугл., т. 33, хууд. 97). Ямаршье ушар шалтагаанһаа уламжалан. энэ гол ёһо баримталангүй байбал, энэнь социализмын экономическа байгуулалтые зайлашагүй һуларуулдаг, тэрэнэй бүлюу талые ашаглаха аргагүй болгодог, мүн социальна талаар муу хойшолонгуудтай байдаг юм.

Ямаршье юумые тэгшэдхэжэрхихэдөө (уравниловка), энэнь үйлэдбэриин үрэ дүнгүүдтэшье, хүнүүдэй сэдьхэл бодолдошье ехэ муу нүлөө үзүүлдэг байна.

Гүрэн ниитын үйлэдбэрие түсэбэй ёһоор эмхидхэн, материальна урмашуулга ба харюусалгые шадамараар ашаглан, ажалай хэм хэмжүүр болон хэрэглэмжын хэм хэмжүүрые хинадаг. Ажалай хэдэн олон янзын түлөөһэнүүд, мүн экономическа урмашуулгын фондһоо ажалшадай абадаг шангууд, элдэб түлбэри болон хүнгэлэлтэнүүд эндэ хэрэглэгдэдэг.

Материальна урмашуулгын юрэнхы гол ёһонуудынь нэгэн адли, хэлбэришэгүй байдаг. Гэбэшье тэрэнэй тодорхой түхэл янзань, онол аргануудынь хүгжэөгдэн, саг үргэлжэ нарижуулагдажа байдаг юм. Иимэ нарижуулгын шэглэлынь экономикодо болоһон хубилалтануудһаа, мүн али нэгэн шатада партиин бэелүүлһэн социально-экономическа политикын эрилтэнүүдһээ дулдыдадаг.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда, экономикын эршэмтэй түргэн хүгжэлтын замда оруулагдажа байхада, ажалай хэм хэмжүүр тэрэнэй эсэсэй үрэ дүнгүүдээр, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ оруулагдаһан хубитаар ба продукциин шанараар улам ехээр тодорхойлогдодог боложо байнхай. Энэ талаар хэдэн өөрсэ зүйл үзэгдэдэг. Тэдээн дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтохо хэрэгтэй.

II

Ажал гээшэ хүн зондо туһатай, тэдэнэй зорилгонуудтай тааралдаһан ажал ябуулга байдаг тула зохихо үрэ дүн туйлаха хэрэгтэ хододоо зорюулагданхай байдаг. Тиимэһээ тэрэнэй ёһото хэм хэмжүүрынь **гаргашалагдаһан** сагай тоо бэшэ, харин эсэсэйнь үрэ дүн: бүтээгдэһэн, хэрэглэмжэдэ зорюулагдаһан продукци, тэрэнэй туһа болон экономическа ашаг үрэнь болодог юм. Эгээл энээндэ түшэглэн, СССР-эй Конституцида иигэжэ бэшэгдэнхэй: манай оронодо обществодо туһатай ажал ба тэрэнэй **үрэ дүнгүүдынь** общество дотор хүнэй эзэлдэг һууриие тодорхойлдог. (ст. 14).

Ажалай гаргаша болон тэрэнэй үрэ дүнгүүдэй хоорондохи илгаае ойлгохын тулада нэгэ иимэ эгээлэй жэшээ харуулая. Хүдөө ажахыда, жэшээнь, поли хахалхын, үтэгжүүлгэ оруулхын, ургасые харууһалхын ба тэрэниие хуряахын тулада зохихо хэмжээнэй ажал хэгдэдэг. Олон ушарта абтаһан ургаса болон продукциин хэмжээе хараада абангүйгөөр, хэгдэһэн хүдэлмэриин хэмжээнһээл дулдыдуулан, тэрэнэй түлөөһэн үгтэдэг. Мүн иимэ байдал барилгада үзэгдэнэ. Эсэсэй үрэ дүн гэхэ гү, али барилгын ашаглалгада оруулагдаһые, тэрэнэй шанарые хараада абангүйгөөр, хэгдэһэн ажалай хэмжээгээр лэ түлөөһэн эндэ үгтэдэг.

Харин ажалай эсэсэй үрэ дүнгые тэрэнэй түлөөһэ тодорхойлхо үндэһэн болгоходо, экономическа харилсаан тад ондоо шанартай болодог байна. Хуряагдаһан ургаса, ашаглалгада оруулагдаһан байрын гэр, бүтээгдээд хэрэглэхээр бэлэн болоһон продукци энэ ушарта хараада абтана бшуу. Тиимэһээ хүдэлмэрилэгшын ба ажалай коллективэй хэрэглэмжын хэм хэмжүүрынь обществын бодото дээрээ юу абаһанһаа, ниитын баялигта оруулагдаһан хубитаһаа сэхэ дулдыдана.

Материальна урмашуулгын ёһо гурим өөрын хүгжэлтын түүхэтэй юм. Тиин мүнөө үедэ **эсэсэй үрэ дүнгүүдые хараада абаха гээшэ энэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдынь болоно** гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Туйлагдаһан үрэ дүнгүүдтэ ажалай коллектив бүхэнэй ба хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй тодорхой хубитые хараада абажа, материальна урмашуулгын ёһо гуримые нарижуулжа үргэлжэлүүлхэ гэһэн зорилго КПСС-эй XXVI съезд табла. Энэнь ажалай хэм хэмжүүрэй ба хэрэглэмжын хэм хэмжүүрэй хоорондоо тааралдаха гэһэн гол ёһонтой гүйсэд зохилдоно.

Материальна урмашуулгые нарижуулха юрэнхы хараа шэглэлэй тодорхойлогдохотой хамта тэрэнэй зарим зүйлнүүдэй үрэ нүлөөе дээшэлүүлхэ тодорхой арга замууд хараалагдаа. Тэдэнэй гол зүйлнүүдтэнь тогтоё. Салин хүлһэнэй фондые бүридүүлхэ шэнэ гурим ажахы эрхилэлгые һайжаруулха тушаа абтаһан шиидхэбэринүүдтэ түбхын түрүүндэ тодорхойлогдоо. Мүнөө тус фонд сэбэр продукциин түхэриг бүхэндэ хараалагдаһан нормативаар бүридүүлэгдэхэ. Харин энэ нормативынь табан жэлэй түсэб дотор баталагдаха юм.

Сэбэр (нормативна) продукци гээшэ обществын национальна доходто ажалай коллективэй оруулһан хубитые тодорхойлно. Харин национальна доход ниитын үйлэдбэриин эсэсэй үрэ дүнгүүдые согсолон харуулдаг гол зүйл мүн. Наци... доходой хэмжээнэй ... ха бүри общество эл... экономическа ба со... зорилгонуудые бэелү... га боломжотой боло... хайлбал, салин хү... пенсинүүдые дээш... элүүрые хамгаалга... гэгээрэл хүгжөөхэ, ... гэрнүүдые, клубуу... стадионуудые бари... боломжо олгодог. Үү... мэһээ сэбэр продукц... жээн ажалай ниитын ... жүүрые дүүрэнээр, ... тодорхойлно гээшэ. ... хүлһэнэй фонд бүр... шэнэ гуримда ороход... мүн хэрэглэмжын х... жүүрые шиидхэх... тодорхойлхо байна.

Экономическа ур... гын фонд бүридүү... рижуулха хэрэг мүн ... дэ зорюулагданхай. ... ленностиин үйлэдбэ... гэдэлнүүдэй (предпр... дай) ажахын ажал ... эсэсэй үрэ дүнгүүд... хэ зүйлнүүд мүнөө ... тодоор тодорхойл... Тэдэ зүйлнүүдэй то... юумэн ороно гэбэл: ... даһан договорнуудай ... продукци эльгээхэ ту... гэлгэ, ажалай бүтээ... шэлүүлгэ, продукциин ... һайжаруулга ба аша... дээшэлэлгэ (зарим ... нуудта—юумэнэй өө... доошололго).

Советүүдэй хүдэлмэри

Эдэбхи хэлhээ үндэhэтэй

...бликымнай арадай ...удай нютагай Со... хоорондо байгша ...ргүүшын хахад жэлдэ ...н социалис мүры... ...дүнгүүдээр Хойто... ...районой Тоннельнэ ...Советтэ Буряадай ...Министрнүүдэй Со... ...профсоюзуудай об... ...Советэй дамжуул... ...аа туг нэгэдэхи мүн... ...аатайгаар барюулаг... ...айна. Энэнь Байгал... ...түмэр замай Буряа... ...ростогта байгуулагда... ...о поселково Советэй ...дэ болон эдэбхитэ... ...ажалта болоно.

...Совет ажал хүдэлмэ... ...рулхадаа нэн түрүүн ...ажын комиссинууд... ...татадуудай бүлэгүүдтэ, ...ын эмхинүүдтэ тү... ...р заншалтай.

...депутадуудай Тон... ...поселково Советэй ...Буряадай АССР... ...ституцитай, «Буряа... ...ССР-эй арадай депу... ...поселково, сельскэ ...Совет тухай» Бу... ...АССР-эй Хуулитай ...улан, хүн зоной дун... ...ай ба политическэ ...үсэлые дэбэргэхэ, ...экономическа бо... ...циальна хүгжэлтын ...ые дүүргэхэ, хүдэл... ...ашаг үрэ ба шана... ...шэлүүлхэ, хүн зоной ...на-соёлой, hуудал ...хангалта hайжа... ...талаар эмхидхэлэй ...лмэри ябуулhан бай...

...Советэй гүйсэдком ...ннельстройн» барил... ...ганизацинуудтай, оло... ...эмхинүүдтэй нягта... ...ойгоор бүхы хүдэл... ...буулха зуураа, ажа... ...рүүшүүлые, хүдөөгэй ...енциние Советэй хү... ...хабаадуулан, бү... ...удалнуудаа олоороо ...хэлсэhэнэй удаа ...эри абадаг hайхан ...ай юм. Гэхэтэй хам... ...лково Советэй гүй... ...hара бүри хүн зо... ...хэhэн хүдэлмэри ...тоосожо. байдаг.

...ково Советэй гүй... ...7 хүн hунгагдан... ...сэдкомой гэшүүн бү... ...нэгэ хүдэлмэриин ...хэ харюусалгатай. ...даалгагдаhан хүдэл... ...өө түлөө хүсэд дүү... ...харюусаха уялгатай, ...дагшье байна.

...тадууд гүйсэдкомой ...түрүүшынь туhа... ...юм. Поселково Со... ...епутадууд ажал дээ... ...олониитын хүдэлмэ... ...бусадта жэшээ ха... ...Тэдэнэр депутадуу... ...лгуудтэ орожо, Со... ...шидхэхэ ёhотой шу...

хала асуудалнуудые өөрынгөө хиналта доро абанхай.

Тоннельнэ поселково Совет 1980 онhоо хойшо харьяата газар дээрэхи предприятинууд болон организацинуудтаяа хамта мүнгэ зөөриеэ зүбөөр ашаглаха, залан шэглүүлхэ зорилготойгоор тосхоной социальна ба экономическа хүгжэлтын комплексно түсэбүүдые зохёодог байна. Тоннельнэ тосхондо барилга хэхэ, болбосон түхэлтэй болгохо талаар нилээд үргэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлhэн юм.

Советэй гүйсэдком предприятинуудай ниитын эмхинүүдтэй хамта ажалша коллективуудэй гүрэнэй түсэбүүд болон социалис уялгануудаа дүүргүүлхые оролдон, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдhээ үндэhэлэн, арадай депутадуудай Советүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» 1981 оной апрелиин 1-дэ баталан абтаhан тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлэн, гүйсэдком ажахын болон социально-соёлой барилгые hайжаруулха талаар нэмэлтэ хэмжээ ябуулгануудые хараалhан байна. Тиихэдэ хүн зоной hуудал байдал hайжаруулха асуудалда гол анхарал хандуулна, хандуулхашье юм.

Поселково Советэй гүйсэдкомой гэшүүд, гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. М. Филатова тосхондоо барилга хэхэ, тэрэнине болбосон түхэлтэй болгохо болон бусад асуудалнуудые өөрөө хинажа, шиидхэлсэжэ байдаг. Советэйнь саг үргэлжын комиссинууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Барилгын, транспортын, хэлхээ холбооной талаар саг үргэлжын комиссиин хүдэлмэрине депутат А. П. Кузнецов ударидана. Тус комиссиин бүридэлдэ барилгашад, транспортна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд оролсоно. Комиссиин гэшүүд 597-дохи СМП-гэй ОРС-ын магазинуудай барилгын ябаса тухай, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо, ногоорууулха болон бусад шухала асуудалнуудые заседани дээрээ зүбшэн хэлсээд, дутуу дундануудые усадхаха зорилгоор тодорхой дурадхалнуудые оруулhан байна. Тус комиссиин дурадхалаар 1981—1982 онуудай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ябаса тухай асуудал Советэй сесси дээрэ hаяхана зүбшэн хэлсэгдэ.

Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой талаар саг үргэлжын комисси хүдэлмэреэ мүн лэ эдэбхитэйгээр ябуулна. Тус комиссиин түрүүлэгшэ депутат Л. В. Катковская эдэбхитэдые энэ хэрэгтэ олоорнь хабаадуулжа, шалгалтануудые саг үргэлжэ үнгэргэнэ. Депутадуудай үүсхэлээр столовонуудай хүдэлмэри hайжаруулагдаа, hурагшад халуун эдеэгээр хангагдадаг болоо.

Депутат О. Л. Камышенцева арадай гэгээрэлэй болон соёл культурын талаар саг үргэлжын комиссине толгойлдог юм. Энэ комисси олон hайн hайхан хэрэгүүдээрээ суурхадаг. Депутадууд болон комиссиин гэшүүд сугтаа шалгалтануудые үнгэргэжэ, эндэхи дунда hургуулида hуралсалай ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, клубай, библиотекын, улаан булангуудай хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудалнуудые заседани дээрээ зүбшэн хэлсэhэн байна.

Советэй бусадшье саг үргэлжын комиссинууд эдэбхитэй hайнаар хүдэлнэ.

Нимэрхүү жэшээнүүдые олоор дурдажа боломоор. Тосхон догороо ажахын ба соёлой байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэнь саг үргэлжын комиссинууд Советэй бодото түшэг тулгууринь болонхой.

Эндэ эмхидхэн байгуулагдаhан депутадуудай гурбан бүлэг хамтын амжалтада нилээд ехэ хубитаяа оруулна. Депутадууд Н. А. Гетц, Н. И. Майоров гэгшэдэй ударидаг депутадуудай бүлэгүүд илангаяа hайнаар хүдэлнэ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Поселково Совет, мүн бүхы депутадууд шэнэ юумые уг заншалта болгохын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Баяр ёhололой оршон байдалда гэр бүлэ болоhон тухай үнэмшэлгэ барюулга, «Ородой үбэлые үдэшэлгэ», арадай ба үхибүүдэй уран бүтээлэй выставкэнүүдые үнгэргэлгэ, бусад хэмжээ ябуулганууд эндэ заншалта боложо байнхай.

Поселково Совет бүхы хүдэлмэриингөө дүнгүүдые олондо соносхохо талаар ехэ оролдолго гаргана. Сессиин удаа депутадууд hунгагшадтаяа уулзана, абаhан шиидхэбэринүүд тухайгаа тэдээндэ үргэнөөр мэдээсэнэ. Бүхы депутадууд hунгагшадайнгаа урда саг үргэлжэ тоосоно.

Залуу коммунистка Людмила Михайловна Филатова Советэй гүйсэдкомой ажал ябуулгые бэрхээр ударидана.

Тоннельнэ поселково Совет районойнгоо партийна организациин хүтэлбэри доро КПСС-эй XXVI съездын табиhан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар эрхим дүнгүүдые туйлажа байна.

Н. ЦОКТОЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поселково Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. М. Филатова hунгагшатаяа хөөрэлдэжэ байна.



АЖАЛ ТУХАЙ ХУУЛИ НАРИНААР САХИХА

ХҮН БА ХУУЛИ

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор журам заршам бэхижүүлхэ, совет эрхэтэдые социалис хуули наринаар сахидаг байхаар хүмүүжүүлхэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдаhан байна.

Совет хуулиие хүндэлхэ, hайнаар сахиха ушар хүн бүхэнэй сэдьхэлэй эрилтэ болохо, энэнь тушаалта нюурнуудай ажал ябуулгада илангаяа элеэр харагдаха ёhотой.

Ажалша коллективуудэй хүсэндэ, хүмүүжүүлхэ үүргэдэ манай парти хододоо ехэ анхарал хандуулдаг байhан, хандуулнашье. Хүн бүхэн имагтал коллектив соо болбосоржо, алишье талаараа ургадаг, коллективтээ, Эсэгэ орондоо ашатай туhатай ажал хэжэ байhанаа мэдэрдэг гээшэ.

Ажал дээрэхи харилсаан тушаа хуули сахилга, хүдэлмэришэн бүхэнэй журам заршамые бэхижүүлхэ, зохёохы ажалай эрхэ байдал тэдээндэ хангаха ябадал арадай ажахын зорилгонуудые урагшатайгаар бэелүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл мүн болодог гэжэ hайн мэдэжэ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1979 оной декабриин 13-да баталан абаhан «Ажалай журам саашадань бэхижүүлхэ, арадай ажахыда кадрнуудай оролго, гаралгые хорооxо тухай» тогтоол дотор ажалай журам эбдэлгэтэй тэмсэлые шангадхаха шухала гэжэ заагдаа hэн.

Үнэн сэхээр ажаллаха, арадай баялигта наринаар, гамтайгаар хандаха гээшэ эрхэ сүлөөгөө эдлэхэ гэhэнтэй тон адли совет демократиин нэгэ таhаршагүй хубинь болодог юм.

Ажалhаа, ниитын хүдэлмэриhөө хажуу тээ коммунис хүмүүжүүлгэ бэелүүлэгдэхэ аргагүй. Хүмүүжүүлгын хэмжээн үйлэдбэриин амжалтануудтай нягта холбоотой.

Арадай сүүдүүд ажал тухай арсалдаануудай гарахада, гүрэнэй аша туhые нэн түрүүн хараадаа абадаг юм. Тиимэhээ совет хүн бүхэн хуулиин эрилтэнүүдэй ёhоор гүрэндэ гарза хохидол ушаруулhанайнгаа түлөө харюусаха уялгатай.

Гэхэтэй хамта, ажал тухай хуули зарим коллективүүдтэ бүдүүлигээр хазагайруулагдана гэжэ сүүдэй дүй дүршэл гэршэлнэ.

Ажалhаа гаргагдаhан хүнүүдэй хахадhаа ехэнхинь сүүдэй шиидхэбэреэр ажал хүдэлмэридөө дахинаа абтана. Улаан-Үдын Советскэ районой хүгжэмэй hургуули, «Электромашина» завод, «Эрдэм» кинотеатр, горпромторг, «Бурятмежколхозлес» нэгэдэл, бусад предприяти олон организацинуудаи хүтэлбэрилэгшэд ажал тухай хуули эбдэhэн байна.

Хуули бусаар ажалhаа гаргагдаhан хүнүүдтэ аяар 1777 түхэриг түлэгдөө гэхэ гү, али гүрэндэ эды шэнээн гарза хохидол ушаруулагдаа бшуу.

Эрхэтэн Т. В. Иванова хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулида багшалдаг байhан юм. Тэрэ профсоюзай комитедэй зүбшөөлгүйгөөр ажалhаа гаргагдаhан байгаа. Арадай сүүд Т. В. Ивановае ажалдань дахин абаха, ажалгүйгөөр ябаха баатай болоhонойнь түлөө 291 түхэриг түлүүлхэ гэhэн шиидхэбэри гаргаба.

Эдир залуу хүдэлмэришэд Хромых, Новокрещенных гэгшэд хуулиин наhа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэг эрхилдэг районно комиссиин зүбшөөлгүйгөөр «Электромашина» заводой директорэй захиралтаар ажалhаа гаргагдаhан юм. Хуули бусаар ажалhаа гаргагдаhан хүбүүдтэ 422 түхэриг мүнгэн түлэгдөө. Тэрэшэлэн «Эрдэм» кинотеатрай техническэ хүдэлмэрилэгшэ М. А. Ерофеева, горпромторгын 48-дахи магазинай наймаалагша Н. Н. Бородина болон бусад сүүдэй шиидхэбэреэр ажалдаа дахин орохо болонхой.

Гэхэтэй хамта сүүд ажалай журам эбдэгшэдые ажалдань дахин оруулхаhаа арсаhан шиидхэбэришье абадаг байна.

Эрхэтэн Г. А. Попова «Баргажан» ресторанда ажалладаг байhан юм. Тэрэ ажал тухай хуули эбдэдэг байгаа гэжэ сүүд элирүүлбэ. Г. А. Попова ажал дээрээ хоёр дахин hогтуугаар ерээ. РСФСР-эй КЗОТ-ой 33-дахи статьягай 4-дэхи пунктын ёhоор, ажалдаа hогтуугаар ерэhэн хүн ажалгүй заигуултаа гэжэ тоологдохо ёhотой. Ажалhаа гаргагдахаhаа урид тэрэ профсоюзай местткомой заседани дээрэ ажалай журам эбдэhэнэйнгээ түлөө эрид шүүмжэлэгдэhэн юм.

Хүнине хуули бусаар ажалhаа гаргаха ушар гүрэндэ ехэ гарза хохидол ушаруулна. Тэрэшэлэн кадрнуудай олоороо ажалhаа гараха, ажалда орохо хэрэгтэ муугаар нүлөөлнэ.

Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай зүбшөөлгүйгөөр тэдэниие ондоо ажалда оруулха, ажалhаа гарахадань ажалайнь дэбтэр үгэхэгүй, тогтоогдомол сагhаа үлүү сэхээр ажаллуулха гэхэ мэтэ ушарнууд дайралдажа үргэлжэлhөөр.

Предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай зарим хүтэлбэрилэгшэд ажалай журам эбдэхэ ябадалтай тэмсэл хэхэдээ, архидалгатай тэмсэхэ комисси, нүхэдэй сүүд, профсоюзай болон бусад ниитын эмхинүүдтэ түшэглэжэ шаданагүй.

Профсоюзуудай фабрична, заводской болон нютагай комитедүүд ажал тухай хуулиие сахилгын хойноhоо хиналта бэелүүлнэгүй. Тиихэдэ профсоюзай зарим комитедүүд хүнэй ажалhаа гарахада, ушар байдалыень hайнаар шалгангүй, ёhын тэдысэ зүбшөөлөө үгэдэг юм. Тэрэнииснь арадай сүүд дахинаа хаража үзэхэ баатай болодог.

Ажалай журам эбдэhэнэйнгээ түлөө зарим хүнүүд ажалhаа гаража ошодог. Профсоюзуудай нютагай комитедүүдэй, ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд тиимэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, зүб харгыдань гаргаха гэжэ огто оролдодоггүй байха юм.

Ажалаа орхёод зайгуултагшад, архишад, ажалдаа хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандагшад совет хуулиин урда харюусалгатай. Ушарынь гэхэдэ, ажалай журам хаа хаанагүй наринаар сахиха гээшэ амжалтын гол түлхюур мүн болоно.

Ажалдаа хайхарамжагүйгөөр хандадаг хүнүүдтэ ажаглалта, донгодолго, шанга донгодолго, салин хүлhэ багаар түлэдэг хүдэлмэридэ оруулха, эсэсэй эсэстэ ажалhаань гаргаха хэмжээнүүд абтадаг юм.

Саг үргэлжэ, ямаршье шалтаггүйгөөр хэхэ ёhотой хүдэлмэреэ мүртэйгөөр дүүргэдэггүй, хамаг юумэндэ хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүд ажалhаа гаргагдаха ёhотой.

«Олониитын аша туhатай, hунгажа олоhон ажал хүдэлмэреэ үнэн сэхээр хэхэ, ажалай журам наринаар сахиха гээшэ ажал хэжэ шадаха Буряадай АССР-эй эрхэтэн бүхэнэй нангин уялга, нэрэ хүндын хэрэг мүн. Олониитэдэ туhатай ажалhаа хулжалга социалис обществын гол ёhонуудта таарахагүй», — гэжэ Буряадай АССР-эй Үндэhэн хуули дотор тодоор бэшээтэй. Энэ Үндэhэн хуулияа үнэн сэхээр дүүргэхэ эрилтэ республикымнай ажалшадай урда табигдана. Имагтал эдэ эрилтэнүүдэй дүүргэгдэдэг байбал, арадай сүүдүүдтэ элдэб хэрэгүүд үсөөржэ, бүгэдымнай амжалтата ажал арьбадхагдаха ха юм.

К. ВЛАСОВ,
Улаан-Үдын Советскэ районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

Хилын саанаhаа

ТАСС АПН

ПОЛЬШОДО ЮУН БОЛОНОБ

ВАРШАВА. ПНР-эй барилгашадай hалбариин профсоюзай хүтэлбэриин пресс-конференци эндэ болобо. Профсоюзай Главна правлениин түрүүлэгшын орлогшо А. Сивак эндэ үгэ хэлэхэдээ, нигэжэ тусхайлан тэмдэглээ: Арадай засагта Польшын хүдэлмэрилэгшэдтэ Совет хүдэлмэришэнэй эльгээhэн бэшэгүүд тон шухала удхашанартай. Совет оронои ажалшад манда хандаха эрхэтэй, уялгатай. Социализмын түшэг тулгуури — Советскэ Союзай хүдэлмэришэн анги тухай нигэжэ хэлэхэ илангаяа шухала байна. Тэрээнhээ гадна, социалис хани нэгэдэл дотор байhанаа хараада абаха хэрэгтэй. Гданьскда баталан абтаhан «Зүүн Европын арадуудта хандалга» гэдэгынь манай хүдэлмэришэн ангиин ябуулга бэшэ, харин социализмда харша КОС-КОР, «Бэеэ даанги Польшын конфедераци» (КНП), баруун тээхи оронуудай тусхай албанууд гэхэ мэтэ бүлэглэлнүүдэй ябуулга болоно. Совет хүдэлмэришэд манайда тохёолдоод байhан аюултай байдалда бидэнэй анхарал хандуулаад, бидэндэ гараа hарбайба. Тэдэ бэшэгүүдые имээр лэ ойлгон уттаабди. Тэдэ бэшэгүүдые дэмжэhэн хүдэлмэришэдэй митингнүүд хэдэ хэдэн районуудта болоо.

«Солидарностиин» съезд дээрэ гол түлэб политическэ асуудалнууд—правительствын ажал ябуулгые хайшан гээд задагайруулхаб, ПНР-эй Сеймдэ али талаhаань добтолбол, hайн бэ гэhэн асуудалнууд тухай хэлсэгдээд, харин социальна шэнжэтэй зорилгонууд табигдаагүй байна. «Солидарностиин» ажал ябуулагшадые оруулхын тула нютагай Советүүдэй hунгалта хайшан гээд эмхидхэхэб гэhэн шиидхэбэри хараалаа.

«Солидарностиин» юрын гэшүүд ба хүтэлбэрилэгшэд, КОС-КОР-ой, КНП-эй түлөөлэгшэд гэhэн ойлгомжонуудые илгаруулнабди. «Солидарностиин» хархис бүлэгүүдтэ эсэргүү эрид шанга хэмжээ абахые шухалада тоолоноб. Тэдэнтэй үгээ ойлголсохо гэhэн хараа бодолдо этигэнэгүйб. Намаие хэншье тэрээндэ этигүүлхэгүй байха.

Үйлэдбэриин хамтын зөөриие «Солидарностиин» урьалдаг группова үмэ гэдэгээр hэлгэхэ гэhыень яашье зүбшөөжэ шадахагүй байнабди. Бидэнэй эсэгэнэрэй 1945—1946 онуудта туйлаhыень «Солидарностиин» удамаршад иимэ ябуулгануудаараа усадхаха hанаатан.

А. Сивак «Солидарностиин» съезд тухай хэлэхэдээ, нигэжэ мэдүүлнэ: тэрээндэ хүдэлмэришэдэй орондоо 12 процентнь байлсаа. Бэшэниинь — ажалшадаи ашаг туhые хамгаалдаггүи, хамгаалхашьегүи профсоюзна нэгэдэлэй захиргаанаи хүдэлмэрилэгшэд болоно. Ондоо нэгэ баримта hонирхолтой байна: тэдэнэр бултадаа — захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд — мүнөөнэй зүришэлдөөнэй эхилхэhээ хэдэн hара урид, 1980 оной зун предприятинуудта ерээд, тэндэ эдэбхитэйгээр хабаадаhан, таилбарилан хэлэбэл, тэдээндэ даалгагдаhан үүргые дүүргэhэн хүнүүд байгаа.

Социалис оронуудай моральна дэмжэлгэ манда ехэ удха шанартай байна. КОС-КОР-ой, КНП-эй, «Солидарностиин» хархис хүтэлбэрилэгшэдэй үеэд добтолгонуудта эсэргүүсэхэдэмнай иимэ ханинартай байламнай нилээд туhална.

Орон доторхи бодото байдал тухай үнэн ушарые олохон ушарта зүбөөр мэдээсэдэггүи хэблэл манай ниитын ажабайдалда балар оршон байдал тохёолдуулна.

«Солидарностиин» хархис хүтэлбэрилэгшэдэй харата политикые ойлгоон хүдэлмэришэд профсоюзна нэгэдэлhээ гаража эхилээ. Жэшээлхэдэ, манай профсоюз жэлэй эхеэр 200 мянган гэшүүдтэй байhан аад, харин мүнөө 500 мянган гэшүүдтэй болонхой. hүүлэй үедэ гансахан Катовицада «Солидарностьhаа» 30 мянган хүн гаража, барилгашадай hалбариин профсоюзда оробон байна. Иимэ ушар үдэр бүриин үзэгдэл болонхой.

Түгэсхэл дотороо А. Сивак нигэжэ хэлэбэ: Лис, Буяк, Гвязда, Рулевский гэхэ мэтэ нэрэтэй — «Солидарностиин» хархис ажал ябуулагшадтаи юун тухай хөөрэлдэхые ойлгоногүйб. Ямаршье хөөрэлдөөн сагаа дэмы барахан ябадал болохо байха. Мүнөө Польшодохи оршон байдал элеэр илгаран харагдажа байна. Ушар юуб гэхэдэ, обществын тон олонхинь гүрэн дотороо гурим сахихые шухалада тоолоно. Гэхэ зуура, «Солидарность» мүнөөдөө хархис хүтэлбэриин нүлөөн доро зүришэлдөөн хёмороо үүдхэжэ байhаар.

* * *

ВАРШАВА. Гданьскдахи «съездын» түрүүшын шатын дүүрэhэнэй hүүлээр «Солидарностиин» хархис удамаршад орон дотор ехэ зүришэлдөөтэ оршон байдал тохёолдуулжа үргэлжэлhөөр. Тэдэнэр сентябриин hүүл багта үргэлжэлүүлэгдэхэ гэжэ соносхогдоhон «съездын» хоёрдохи шатын урда тээ иимэ оршон байдалда Польшодохи засагые эзэмдэхэ зорилгоор саашадаа добтолго хэхын тула, социализмда харша, совет орондо харша хүлгөө дэбэргэн hүжэрөөхэ гэжэ оролдоно. Тэрэнэй тулада орон дотор шэнэ забастовконуудые, тусхайлан хэлэбэл, хэблэн барлагшадай забастовко үнгэргэхэ бэлэдхэл хэнэ. ПОРП-ын, правительствын хүтэлбэриин хүндыень улам бууруулха зорилготой листовконууд ба бусад материалнуудые хэрэглэнэ, Сеймдэ, арадай советүүдтэ эсэргүү добтолго хэнэ, предприятинуудтахи экономическа захиргаанай гол hудалнуудые эзэмдэхэ hэдэлгэ гаргана. Социализмда харша, Совет орондо харша хараа шэглэлтэйгээр Польшын залуушуулые өөhэдынгөө тала тээшэ татаха ябуулга «Солидарность» хэжэ үргэлжэлhөөр.

«Солидарностиин» «съезд» дээрэ, мүн мүнөөшье хархис удамаршадай хэлэhэн үгэнүүдhээ харахада, баруун тээхи hүйдхэлэй албануудай зүгhөө, тэдэнэй өөгшөөгдэн тухирагдадаг байhыень эли тодоор харуулна. Тэдэнэр профсоюзна энэ нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдые ПНР-тэхи мүнөөнэй байгуулалтые унагааха ябуулга хэхыень баадхана.

Үмсын таряашадые, гол түлэб газарай ехэ эдлүүринүүдэй эзэдые нэгэдхэhэн «Солидарностиин» хархис этэгээдүүд хүдөө ажахын кооперативуудай ба госхозуудай мэдэлэй газарые булиан эзэмдэхэ hэдэлгэнүүдые гаргана. Иимэ ушар байдалда гүрэнэй ажахынуудай хүдэлмэришэд нюдарган баяшуулhаа өөhэдыгөө хамгаалха баатай болоно.

Гданьска хэмжээ ябуулгын түрүүшын шатаhаа харахада, «Солидарность» тухай профсоюз шэнгеэр мүнөө хэлсэhэнэй дэмы гэжэ «Штандар Млодых» газетэ тэмдэглэнэ. «Съезд» дээрэ абтаhан тогтоолнуудай, шиидхэбэринүүдэй, «хандалгануудай» нэгэнииньшье социально-профессиональна асуудалнуудта, дэлгүүрые хангалгын асуудалнуудта хамаадаагүй. Тэдэнь бултадаа политическэ эрилтэнүүдhээ бүридэнэ.

* * *

СОФИ. Бүхы орон дотор ехэ митингнүүд болоно. Болгариин ажалшад Гданьскдахи сугларалга дээрэ баталагдаhан, «Зүүн Европын арадуудта хандалга» гэдэг харата бэшэг тушаа ехээр зэбүүрхэжэ, дураа гутажа байhанаа элирхэйлнэ.

Ороной эгээн томо, Софидохи Кремиковско металлургическа комбинадта болоhон митингдэ хабаадагшад Польшын хүдэлмэришэдтэ эльгээгдэхэ бэшэгые нэгэн hаналтайгаар баталан абаба. Гданьскда баталагдан абтаhан «хандалга» гээшэнь социалис оронуудай хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр, гурим бусаар хамаарха гэhэн hэдэлгэ болоно. Энэнь — социалис оронуудай хүдэлмэришэн ангида, бүхы ажалшадта эсэргүү, холын зорилготой, убайгүй муухай харата ябуулга мүн. Гэхэ зуура эдэ hэдэлгэнүүдэй буруу hүрэхэнь зайлашагүй.

Бидэнэр, Кремиковско металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд, тиимэ харата ябуулгые эрид шууд буруушаанабди.

Д. Благоевой нэрэмжэтэ Пловдивско үнгэтэ металлай комбинадай, Варнадахи Г. Димитровой нэрэмжэтэ судна бүтээлгын комбинадай ба бусад предприятинуудай ажалшадай суглаанууд дээрэ иимэ бэшэгүүд баталагдан абтаhан байна.



Дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэн США-гай засагаархинай нейтронно бомбо ехэ хэмжээтэйгээр үйлэдбэрилэн гаргаха гэhэн шиидхэбэридэ дураа гутана. Нейтронно бомбо үйлэдбэрилгэ хүн түрэлтэнэй ядерна дайнай аюул тээшэ үшөө нэгэ алхам болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Токиодо болоhон демонстрацида хабаадагшад. Джапан пресс—ТАСС-ай фото.

БЭРЭГЛЭМЖЫН ХЭМ ХЭМЖҮҮР

...Национ... ...эй ехэ... ...о элдэб... ...а соци... ...бэелүүл... ...болодог. ...хүлhэ ...дээшэл... ...алга... ...эхэ, б... ...бууд ...ариха ...Ушар ...дукциин ...тын хэм ...ээр, ...эшэ, ...бүрид... ...оходо, ...н хэм ...ахы ...на.

...урма... ...дүүлгы... ...мүн лэ ...ай. Про... ...дбэрии... ...едпри... ...ал ябу... ...үдые ...өө үед... ...ойлогдо... ...тоодо ...эл: бат... ...удай ...э түсэб ...үтээсэ ...циин ...ашаг ...им hал... ...өөрын...

...номическа урмашуулга ...фондын, түбхын түмэ материальна урма... ...фондын бии бо... ...эсэй ехэ үрэ дүнгүү... обществодо. арадай ...да хабаатай эсэсэй дүнгүүдые туйла... ябадалда ажа... коллективүүдэй үүсхэл зохёохы эршэ хүсые ...ха арга олгохо юм. ...ые бригадна гури... ...эмхидхэхэ, түлөөhыень ябадал үргэнөөр нэб... ...гэ ажалай хэм хэм... улам hайнаар нэгэд... ...лбоохо хэрэгтэ шухала ...дүүргэхэ. Арбан нэгэ... ...табан жэлдэ бригадна гол hуури эзэлхэ ... Тэрэниие шадама... ондоогоор хэлэхэдэ, ...хэбшэмэл янзаар бэ... ...риин зохёохы ёhоор ...хэдэ, бригадын кол... ...ой хүлhые эсэсэй үрэ ...тэй наряар таарал... ...хүдэлмэрилэгшэ бү... оруулhан хубитые зү... тодорхойлхо арга ол... коллективизм ба хү... ...риин демократическа ...ын хүгжөөхэдэ туhа бо...

...малагдаhан хэмжээнүү... ...за хаанагүй комплекс... ...саг соонь нэбтэрүүлхэ мүнөө гол зорилго бо... Энэ талаар удааралга, ...агүй нозог байлга ...ршье сагааруулагдахагүй гэжэ партиин XXVI съезд дээрэ хэлэгдээ hэн. Олон асуудалаар ямар-нэгэн «заабаринуудые» дээрэhээ хүлеэгээд hууха ёhогүй гэжэ илангаяа тусхайлан тэмдэглэлтэй. Дээдэ эмхи зургаануудай гол шухала шиидхэбэринүүд абтанхай. Тиин мүнөө тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэй. Харин энэнь нютагуудтахи хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл болон эдэбхиhээ гол түлэб дулдыдаха байна.

Энээн тухай юундэ хэлэхэ баатай бологдоноб гэхэдэ, зарим газарта хүлеэгээд hууха ушарнууд үзэгдэдэг. Бусад нэбтэрүүлжэ байг, харин бидэнэр юун бологшо ааб гэжэ хүлеэгээд, хараад hуухабди гэжэ зариман hанадаг. Теэд дурсагдаhан бүхы хэмжээнүүд бодото дээрээ шалгагдаа, ажабайдалда туршагдаа, тэдэнэй ашаг үрэтэй байhаниинь hайса тодоронхой ха юм. Элдэб тушаалтай ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд үүсхэлгүй, хашар залхуу байhанаа сагааруулхые оролдон, хүлеэхэмнай гэжэ хэлэдэг гээшэ ха.

Али бүхы юумые тэгшэдхэхэ гэhэн hанал бодолнууд нилээд дэлгэрэнхэй юм. Тиимэ хүтэлбэрилэгшэд ажалда гараhан лэ хүнүүдтэ бултандань салин хүлhэ түлэдэг, бодото туйлалтануудhаань дулдыдангүйгөөр, бүгэдэндэ хүртэг даа гээд лэ, шангуудые үгэдэг байна. Иимэ ябадал материальна урмашуулгын аша үрэ ехэтэй түхэл янзые нэбтэрүүлгэдэ нилээд ехэ hаад ушаруулна.

Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэхи ажалай түлөөhэнэй гурим хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ ажаллаха адли тэгшэ эрхэ байдал хангаха, харин hүүлдэнь лэ, туйлагдаhан эсэсэй үрэ дүнгүүдhээ дулдыдуулан, урмашуулга, шангуудые илгаха гэhэн эрилтэ табина. Теэд тэрэ илгаань хэр ехэ байжа болохоб? Тэрэниие эрдэм ухаанай үндэhөөр зүбшэн хэлсэхэдэ, мүн манай үдэр бүриин хөөрэлдөөнэй үедэ иимэ асуудал гарадаг. Тэрээндэ нэгэл харюу үгтэхэ юм: **худэлмэрилэгшэдэй ажал хүдэлмэриин бодото үрэ дүнгүүдын хоорондоо хэр ехэ илгаатайб, тэрээнhээ уламжалан, ажалайншье түлөөhэн мүн лэ тиимэ ехэ илгаатай байха ёhотой.** Алибаа ондоо харюу ажалай хэм хэмжүүр ба хэрэглэмжын хэм хэмжүүрэй нэгэн ниитэ байлгые hуларуулна.

Урмашуулгын шэнэ ёhо нэбтэрүүлхын тулада ажахы эрхилхэ адли тэгшэ эрхэ байдал байгуулагдаха ёhотой. Гүйсэд тэнсүүлэгдэhэн, нилээд шанга түсэб хараалан зохёолго, мүн предприяти болон хүдэлмэриин hууринуудай техническэ талаар ондо ондоогоор илгаатай нормонууд болон даабаринуудые тогтоолго энээндэ хабаатай. Ондоогоор хэлэхэдэ, **түсэбэй показательнууд болон нормативуудые али бүхы талаhаань научна ёhоор үндэhэлхэ шухала тухай** эндэ хэлэгдэнэ.

III

Материальна урмашуулгые эсэсэй үрэ дүнгүүдhээ дулдыдуулха, хэйон ажалай түлөө шангуудые улам ехээр илгаруулха хэрэгтэй гэжэ дээрэ хэлэгдэhэнhээ элирнэ. Гэхэтэй хамта хэрэглэмжын ниитын фонднуудаар дамжуулан хубаарилха ёhо гуримые улам наринжуулха хэрэгтэй. 1980 ондо ниитын фонднуудаар дамжуулан, 116,5 миллиард түхэриг гэхэ гү, али бүхы национальна доходой дүрбэнэй нэгэ хубиhаа үлүүнь хубаарилагдаhан байгаа. Хэрэглэмжын ниитын фонднуудаа хэгдэдэг элдэб түлбэри болон хүнгэлэлтэнүүдэй хүсөөр хүдэлмэрилэгшэдэй бэеын элүүрhээ, бүлын бүридэлhөө болон бусад шалтагаануудhаа гарадаг илгаанууд усадхагдана.

Гэбэшье хэрэглэмжын ниитын фонднууд ажалай хэм хэмжүүр болон хэрэглэмжын хэм хэмжүүрэй холбоондо ямаршье хабаагүй гэжэ тоолохонь буруу юм. Наада захань, нэгэ жэшээ хэлэхэдэ, пенсиин хэмжээн ажалай туйлалтануудтай сэхэ холбоотой бшуу. Эндэ гол шухалань юуб гэхэдэ, ажалай хэм хэмжүүрэй холбоонь бүри үндэр хэмжээндэ, ондоогоор хэлэбэл, обществын хэмжээндэ ниитын фонднуудай ашаар бэелнэ ха юм. Ушарынь хадаа эдэ фонднуудай хэмжээн, мүн социальна зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргэнь хамталагдамал ажалай ашаг үрэhөөнь, шанарhаань сэхэ дулдыдана бшуу.

Ажалай хэм хэмжүүр болон хэрэглэмжын хэм хэмжүүрэй нэгэдэл саашадань бэхижүүлхэ хэрэг хоёр ондоо уг зорилготой юм. Нэгэ талаhаа, ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха, научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ гэhэн зорилго табигдана.

Нүгөө талаhаа, социалис ёhоной ажабайдалай ажалша шэнжэ шанарые хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлхэ гэhэн зорилго табигдана. Ажалай болон хүдэлмэришэн хүнэй нэрэ хүндэнь дээшэлнэ, зохёохы ёhоной, аша үрэ ехэтэй хүдэлмэри хүнүүдэй дура анхарал улам ехээр татана, мүн ажал хэжэ бэеэ зобоонгүйгөөр ниитын зөөриhөө сэхээр таhа дүүрэн абаха гэhэн эрмэлзэлдэ hаад хэгдэнэ. **Хэнэн ажалайнь хэмжээгээр ба шанараарнь, тэрэнэй эсэсэйнь үрэ дүнгүүдээр түлэхэ гэhэн гол ёhые шууд шангаар бэелүүлхэ, тиихэтээ хамта үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ гээшэ али бүхы талаараа хүгжэнги, шэнэ хүниие бүрилдүүлэн хүмүүжүүлхэ зайлашагүи эрхэ нүхэсэл мүн.**

Хүнүүдэн ажал хүдэлмэриин улам аша үрэ ехэтэй, шанар hайнтаи байха бүринь хүгжэлтэ түгэс социализмын айхабтар ехэ түүхэтэ булюу талань болон арга боломжонууд улам дүүрэнээр бэелүүлэгдэнэ. Гансал ажалай ашаар арга боломжонууд бодото ажабайдалда бэелүүлэгдэдэг, булюу таланууд үнэхөөрөө мэдэрмээр аша тупа болодог. Политическэ экономикын үндэhэ hуури табилгша нэгэнэй хэлэhэнэй ёhоор, ажал гээшэ баялигые бии болгодог.

Тиин обществын болон гүрэнэй зүгhөө ажалай хэм хэмжүүр ба хэрэглэмжын хэм хэмжүүрэй хойноhоо улам шанга хиналтын бэелүүлэгдэхэ тума ажалай энэ зохёохы ехэ хүсэниинь, тэрэнэй үрэ ехэтэ шадабаринь манай үедэ улам хүсэтэйгөөр үзэгдэнэ.

Л. АБАЛКИН,
экономическа эрдэмэй доктор, профессор.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

СОЛЫЕНЬ ДУРДАН...

Сагаантантай ба хариин интервентнүүдтэй шанга тулалдаан соогуур Байгал шадархи нютагуудтамнай Совет засагай тогтоогдожо байhан үе hэн. Шэтэ ошохо хуушан харгые зубшан жэрылдэhэн hүрринүүдтэ бодхоогдоhон хүшөөнүүд тэрэ үеые эрхэ бэшэ hануулдаг.

Тэрэ тоодо Дэдэ-Тайлса тосхоной гол уйлсын эгээл түбтэ баатарай хүлэлөөр унаhан партизануудай нэрэнүүд аржылса ниилэгдэнхэй: Александр Николаевич Кучумов, Матвей Михайлович Калашников, Николай Васильевич Кучумов, Еремей Филиппович Филиппов, Александр Иванович Лебедев, Афанасий Иванович Кучумов.

1919 оной зун олониитын ухаанда мартагдашагүйгөөр хадуугданхай. Байгал шадарай ажалшан зон партиин хүтэлбэри доро тэмсэл буhалгаанда бэлдэжэ байгаа.

1960 оной мартын 15-да «Ленинэй туг доро» гэhэн Загарайн районно газетын редакцида болоhон уулзалга дээрэ хуушанай партизанууд П. И. Иванов, А. Л. Рудаков, Т. И. Солдатов, П. И. Шульгин, Т. В. Калинин гэгшэд олониитэдэ өөhэдынгөө дурсалгануудые хөөрэжэ үгэhэн байна. Александр Николаевич Кучумов ба Шэнэ-Хурбын арhаная заводой хүдэлмэришэн Матвей Михайлович Калашников партизануудай нюуса бүлгэмүүдые байгуулга тон эрхим hүлэгүүлжэ байhые эдэнэр элирхэйлэн бэшэнэ.

Дэдэ-тайлсынхидай бүлэг хүтэлбэрилхэ үүргэ дүүргэжэ байhан юм. 1919 оной сентябрь hарада дүтэ шадархи бүхы тосхонуудтань нэмэ бүлэгүүдые байгуулагдаhан түүхэтэй.

Энэл оной ноябрь hарада М. А. Павлов Тарбагатай ошожо, партизануудай отрядуудай командир Е. В. Лебедевтэй уулзажа, бүгэдэ арадай буhалгаанда бэлдэхэ гээшэ даабари гаргаhан байдаг. Нэн түрүүн буу зэбсэг айхабтар хэрэгтэй байhаниинь ойлгосотой. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэеэ Верхнеудинск хото руу А. Н. Кучумов, М. М. Калашников гэгшэд эльгээгдээ hэн. Тэндэ буу зэбсэг оложо, хэрэгтэй газартань эльгээжэ үрдеэд байтарнь, семёновецуудай тагнуулшад Кучумов Калашников хоёрые барижа, зэрлиг муухайгаар тамлан алаhан юм.

Сагаантанай хоёр партизанай тухай 1975 ондо бүри тодорхойгоор дуулаа hэм. Ушарынь гэхэдэ, Доодо-Тайлсада ажаhуугаа Г. В. И. К. Ипатов холын тэрэ үедэ семёновецүүдэй далалтаар түрмэдэ хаалгадаагүй хүдэлжэн юм. Тэрэ хоёр партизанай хайра гамгүй сохюулые, удаань түмэр замайхидай парк соо булдуулаар түүгдэн абаашадаые hайн hанана.

Нангин хэрэгэй түлөө тэмсэжэ, наhа бараhан нүхэдэө хэзээшье мартаhан ушаргүй. Доодэ-Тайлсада партизануудай буhалгаанда бэлдэхээр бэлээ hүлэргүүлhэн. Сэрэгэй штабай гэшүүд Г. В. Кучумов, С. М. Бинаров гэгшэд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Нютагай хүн зон бэдэжэ бии байгаа буу зэбсэг партизануудта үгэжэ, хэрэгтэй түhалhан гэшэ. Павел Васильевич Стрекнёв гэдэг түмэршэ дарханай хүүдинсэ соо гранадуудые ба патронуудые шадаха зэргээрээ дархалдаг, морин сэрэгтэ хэрэгтэй эмээлнүүдые хэдэг, мүн эдеэ хоол нөөсэлэн бэлдэдэг hэн.

1919 оной декабриин 18—19-нэй үдэрнүүдтэ ахамад командалагша В. Лебедевhээ захиралтын ороходо, дэдэ-тайлсынхид Үнэгэтэй орожо ерээ бэлэй. Эдэнэрэй хүсөөр М. А. Павловай хүтэлбэри доро хоёрдохи эскадрон байгуулагдаа hэн. Отрядай командирээр Г. В. Кучумов, тагнуулшадай взводой командираар П. В. Агильдин, ябаган сэрэгшэдэй командираар Н. Г. Филиппов гэгшэд томилогдоhон байна.

Дэдэ-Тайлсын партизанууда Эрхүүгэй моринн сэрэгэй полкын нэгэ бүлэгые хамгаалха гэhэн даабари үгтөө hэн. Түрүүшын эскадроной командир Шурыгиной урбалта хэhэнhээ боложо, полкын командир сухарихэ захиралта үгөө бэлэй. Сухарилта хэжэ үедэнь партизанууд зарим хубиие каппелевецууд хүреэлжэрхиэхэй байгаа. Халуун тулалдаанай үедэ 21 партизан, тэрэ тоодо Дэдэ-Тайлсаhаа 4 хүн hэлмэнүүдээр сабшагдашоо hэн. Полкын командир Крахмалёв мүн лэ наhа бараhан юм.

Үнэгэтэйн отрядай олонхи партизанууд Алас-Дурна зүгэй арадай революционно армиин жагсаалда оролсожо, тэндэhээ дайсаниие hэсгүй намнан сохилгодо бодото хубитала хожомынь оруулалсаа бэлэй.

Н. КУЧУМОВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.
Загарай.

АЯНШАЛНА, ШЭНЖЭЛНЭ

Свердловск хотоhоо манай республика ерэhэн бүлэг эрдэмтэд, спортсменүүд Баргажанай, Хурамхаанай районуудай үзэсхэлэн гоё байгаалитай танилсаба. Эдэнэр Баргажан уулые зубшаад, Хурамхаанhаа Куморо тосхон хүрэтэр аяншалhан байна. Эдэнэр зуурандаа түргэн урасхалта Алла, Светлая, бусад горхонуудые дабан, хабшал үндэр хабсагайн дундуур гараhан зүргэ харгынуудаар дабшаhан байна. Найман хүнhөө бүридэhэн энэ бүлэг 330 километрэй зайе хори гаран хоногой туршада гаталхадаа, шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри хэбэ. Жэшээнь, аяншалагшад СССР-эй Наукануудай Академиин Уралай филиалай Курортнуудые шэнжэлдэг институдай даабаряар тэндэхи аршаан булагуудые шэнжэлжэ үзэhэн, мүн Геологиин институдай даабаряар хээрын хулганаа, бусад мэрэдэг амитадые бэдэрhэн байна. Энээнhээ гадна үдэр хада хабсагайта газарта аяншалгада ябагшадта байгаалиин уларил ямар нүлөө үзүүлнэ хаб гэhэн, бусад олон асуудалнууд шэнжэлэгдэбэ.

Манай корр.

«УЛААН ГВОЗДИКА» СОЧИДО

СОЧИ. Энэ хотые шэмэглэн гоёоhон вымпелнүүд болон тугууд дээрэ улаан гвоздика сэсэг ялабхина. Залуушуулай дуунай уласхоорондын фестивальда хабаадагшад долоодохёо эндэ сугларба.

«Аялга дуугаараа тэмсэхэ» гэhэн харалгын уряа эб найрамдал, хани барисаа, эрхэ сүлөө аршалан хамгаалха хэрэгтэ дуугаараа хубитаяа оруулдаг хүнүүдтэ улам ехээр hайшаагдадаг болонхой.

Европын, Азиин, Африкын, Америкын 30 шахуу оронhоо ерэhэн мэргэжэлтэ ба уран hайханай бүлгэмэй артистнар мүнөө жэлэй конкурсдо хабаадалсана. «Улаан гвоздикада» анха түрүүшынхеэ хабаадагшадай дунда Афганистанай, Лаосой, Мозамбигай, Никарагуагай, Японой артистнар бии.

Хотын эгээл томо ехэ концертын зал hайндэрэйхеэр шэмэглэн гоёогдонхой.

РСФСР-эй арадай артист А. Пахмутова уласхоорондын жюрие толгойлно. ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй Залуушуулай эмхинүүдэй комитедэй, газетэнүүд болон журналнуудай тогтооhон фестивалиин шангууд, фестивалиин гол шан илагшадые хүлеэнэ.

(ТАСС).

КОНКУРС СОНОСХОГДОБО

СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, үхибүүдэй эрхим уран зохёолой түлөө бүхэроссин конкурс соносхогдобо. «Арадуудай дура хүсэлөөр эмхидхэгдэн байгуулагдаhан ниитэ нэгэн, хүсэн түгэс Советскэ Союз мандаха болтогой!» гэhэн уряа доро конкурс үнгэрхэ юм.

РСФСР-эй Госкомиздат, РСФСР-эй Уран зохёолшодой болон Уран зураашадай холбоонууд тус конкурс үнгэргэнэ. Совет үдэй ороной түүхые hэргээн харуулhан, совет ёhоной ажабайдал тухай, коммунис байгуулалтын амжалтанууд тухай тодо хурсаар, үнэншэмөөр хөөрэhэн, манай үеын хүнүүдэй оюун ухаан бодолые тобойсо харуулhан элдэб жанрай зохёолнууд конкурсдо абтаха.

Жюриин эрхим гэжэ тоолоhон зохёолнуудай түлөө 2 нэгэдэхи шан (туд бүридөө 1000 түхэриг), 5 хоёрдохи (туд бүридөө 500 түхэриг), 5 гурбадахи (туд бүридөө 300 түхэриг), 5 урмашуулгын (туд бүридөө 100 түхэриг) шангууд тогтоогдонхой.

1982 оной октябриин 1 болотор иимэ адресаар гар бэшэгүүд абтаха: 103720, ГСП, К-12, Малый Черкасский переулок, дом 1, Детская литература. «На конкурс».

(ТАСС).

ЭРДЭНИhЭЭ ҮНЭТЭЙ

Бакуда ажаhуудаг Абулькасым Гусейнзаде 90 наhанайнгаа далан жэлые аман зохёолнуудые суглуулха хэрэгтэ зорюулhан байна. Энэ пенсионер (урдань бухгалтер байhан) азербайджан арадай 100 мянга шахуу оньhон, хошоо үгэнүүдые, таабаринуудые суглуулhан намтартай. Бакугай «Язычи» («Уран зохёолшо») гэhэн хэблэлдэ hая барлагдан гараhан арадай мэргэн тоти үгэнүүдэй шэнэ суглуулбарида тэдэнэй зарим хубинь оруулагдаа.

Энэ хүнтэй хөөрэлдэхэдэмни, өөрынгөө хэрэгые эрхимээр мэдэдэг байhаараа гайхуулаа. Тэрэнэй суглуулhан оньhон, хошоо үгэнүүдые, таабаринуудые имагтал олониитэ азербайджан уншагшад бэшэ, мүн хэлэнүүд дээрэнь оршуулагдаhан бусадшье олон арадууд шудалан хэрэглэдэг юм. А. Гусейнзаде «Азербайджанай соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Каспиин далайн эрьедэ оршодог зуhаландань аха заха хүнтэй хөөрэлдэнэбди. Энэ соморхон гэрынь, үрэ жэмэстэ сэсэрлигынь үбгэнэй, тэрэнэй олон тоото үри хүүгэдэй ажалша хүдэр гарнуудаар бүтээгдэhэн гэжэ мэдэнэб. Гусейнзаде долоон басагатай, хоёр хүбүүтэй, 35 аша, зээтэй юм.

—Үндэhэн арадай үльгэр домогуудай, дастангуудай, онтохонуудай, дүрбэн мүртэй шүлэгүүдэй согсолборинууд мандаа үе-үе болоод хэблэгдэжэ байдаг. Манай арадай өөhэдынгөө аман зохёолоор hонирходог, тэдэниие дуратайгаар уншадаг байhаниинь баярламаар юм. Нилээд олон хэhэгээр хэблэгдэhэншье hаа, иимэрхүү номууд дары түргэн худалдан абтадаг. Яахабши, шэнэ суглуулбари дээрэ хүдэлжэ эхилхэ хэрэгтэй. Суглуулhан материални зуу хүрэтэрөө ажаллахадамни хүрэхэ даа,—гэжэ тэрэ энеэбхилнэ.

Эльвира ДЖАФАРОВА.
(АПН).

БАЙГАЛАЙ БУУРАЛ ЗҮРГЭНҮҮД

—Богонишог дүхэриг зубшаад, Большая гэжэ нэрэтэй гол өөдэ үгсэе,—гээд, Лев Алексеевич хүнгэн гүрэмэл үргэбшэеэ мүрэ дээгүүрээ hурамхяар хаядхиба.

Үндэр ногоотой хотогор соо тогтожо, гартаа, нюуртаа боргооhо ургэдэг шэнгэн бодос түрхибэбди. Шумуулнуудай «шунахайран» добтолхошье гээшэнь хэлэшэгүй. Ульгам хүнгэн зүргэхэн урматайханаар урагшамнай дахуулбашье, уданшьегүй эсэслэн, огто үгы болошобо. Саашаа Лев Алексеевич анхан модон дээрэ хайhан тэмдэгүүдээ обёорон, зүг шэгээ баримталха баатай болобо. Унаhан дархи модон, нүүлэ дээгүүр абирхань, доогуурнь гулдирхань бэлэхэн бэшэ. Хонхор хабшуу соохи, ойн оёортохи бургааhан, сагдуул хүлдэ орёолдожо, замыемнай бүри орёо бэрхэтэй болгоно.

Хэдэн тэбэридэ багтахагүй абарга томо, хүрибтэр улаан эшэтэй шэнэhэдэй шэлбүүhэ намаань эртэ урдын сагые hануулна. Шулуун зэбсэгтэ үеын гэршэнэр одоол эдэ гээшэ гү гэхээр. Хоёр-гурбан зуун жэлэй туршада лабхайн ургаhан модонуудай хоорондуур уляаhан, мойhон, үшөөhэн хашасалдана. Ямаршье эрхэ байдалда ажамидарха гэhэн агууехэ эрмэлзэлые байгаали тэдэндэ бэлэглээ ха юм. Харгышамнай ой соо ехэл hэргэлэнээр, болгоомжотой дүмүүхэнээр, гэбэшье эрид шиидэмгэйгээр, бэеэ хуряангяар алхална. Тайгатай ямар аргаар, яажа харилсаха хуули ёhые тэрэ дууhыень шудаланхай ааб даа. Үгэ дуушьегүй, булганай тайгада гаралсахые хүсэhэн гурбан бидэнэртэ гараа раал зангаха юм. «Бүхэли hара нэгэ булга мүшхэжэ ябаа hэм»,—гэжэ хөөрөөшыень hанаад, иимэ шэдхэ, эгсэ эрид газараар гушан хоног эсэлтэгүй дабшаха гээшэ ёhотойл туршалга байна даа гэжэ ойлгохоор. Хүсэ, тамирhаа гадна шунал, үсэд зориг хэрэгтэй.

Гүн тайга руу гулдиран саашалха бүримнай ангуудай мүрнүүд элихэнээр аржылдадаг болобо. Хаташаhан голой hаба дээрэ баабгай хүлөө урилан эрьелдээ ха. Элhэлиг эрье дээрэнь үшөөшье томо мүрнүүдые обёорбобди. Энэмнай хүүгэдэй хөөршөөдэг нарайхан «Мишенька» бэшэ, тайгын ёhотойл эзэн, мундуу арьяатан алхалаа гээшэл. Ула табгайнь түхэрээн мүр, элhэндэ багса ороhон hабарайнь тэмдэг үлэнхэй. Баабгай мандагар гэгшын дархи модо онгилон урбуулhан, юушьеб бэдэрhэн байба.

—hая энээгүүр гараа. Дархи дээрэхи шорой үшөө хатаадүйл,—гэжэ ойн харуулшан абаhаар ажаглаба.

Баабгай ехэл шадамараар намаглиг, шэдхэ газарые тойродог юм байна. Тиигэншьегүй яахаб! Эндэ тэрэнэй эзэмдэдэг газар, түрэлхиин заяата байрань ха юм.

Голой эрьюулгэдэ дүтэхэнэ, уляаhан дээрэ сагаан hүүлтэй далайн бүргэд мантан уурхайгаа түхеэрэнхэй. Шубууе хэды айлгахые hэдээшье hаам, түгсэгтэл адли, хүдэлэнгүй hууба. Ниидхүүлжэ ядаад, хежуугаарнь ниидэhэн эреэхэн шубуунда харасаяа торгобоб. Үнөөхи уурхайн дэргэдэ далинуудай агаар hэбихэ абяан дуулдажа, дальбараанууд пишаганалдашаба. Тугаарай хороод, дуугайхан hууhан бүргэд тэдэнээ хооллуулна хэбэртэй. Тэшэ яданги абяануудшье намдажа, далайн хүсэтэ шубуун уринэрэйнгөө үл залгаахын тула дахинаа хоол бэдэрхээр ниидэжэ арилба.

Сибириин «хилээмэтэ модон» гэжэ суурхадаг хушанууд хүбхэгэр шэлбэhээрээ бусад модод сооhоо пэгшысэ илгаран харагдана. Булган, баабгай, хэрмэн, жэрхи hамарые амталан эдихэдээ хэсүүнүүд даа! Хүнэй ябадаггүй хорюултай хангай тайгын хэшэг дууhаша дундаршагүй мэтэ. Тоhолиг үрэтэй hамараар, загаhаар, ан гүрөөлөөр, эм домто ургамалаар баян, арюун алдартай нютаг ха юм.

Булгантайшье, баабгайтайшье ушарха найдалаа алдаад, уруу духыхан hонирхолтой ургамалнуудые шэнжэлэн гэтэжэ hууна6. Бэшэмни загаhашалхаар, олзотойхон эрье бэдэрхээр ошонхой. Сэсэг... Энэ юун гээшэб? Юртэмсын гайхал гү? Залааханиинь, дэльбэхэниинь, тоорсогынь эльбэнэб. Хэбрэгхэн гээшэнь, хургаараа хүрэхэньшье айдаhатай. Хүрьhэтэ газараймнай зохёол, бүтээл гээшэ ха юм даа. Гоё гоо шэмэглэлынь—сэдьхэлэйнь дуун... Иигэжэ hайхашаан, үе саг, элдин байгаалиие хамгаалха эрхэтэнэй уялга, эрьелтэгүйгөөр ошожол байhан энээхэн наhан тухай бодолгото болобоб. Сэсэг, наhан... Эдэ хоёр ойлгосые иигэжэ дүтэлүүлхэ арга бии юм гэжэ мүнөө болотор мэдэхэгүй байгааб. Эндэ, Байгал дээрэ, замби түбиин жама ёhые өөрынхеэрэ, хурсаар мэдэрбэ хаб. Хаанаhааб даа нэгэ соохор сохо ниидэжэ ерээд, шэрүүн даляараа хасарыем шудараад эрбэгэнэбэ.

Үү-е, сохо гэлтэй, бусадтаяа хэлсэhэн газартаа уулзахаа сагни дүтэлшөөл. Эгээл энэ үедэ жэгтэй нэгэ мэдэрэлдэ абтабаб. Хэн нэгэнhээ айhан hүрдэhэн мэтэ до уйтай болошобо. Хү руум гэтэнэ гү, али гү? Саг дары эрьезд шье, юуншье үгы. ониилгоод, харабаб. на бухалай зэргэ дэлөөдхибэ. «Баабгай сахилгаан бодол «Яаха гээшэбиб!»—гэ далда хүреэд түлгэр Амиды баабгай зэ раха гэжэ шиидэhэ тэрьелшэхэ гээшэнь юм? Арьяатан дүтэ метрэй зайда. Бод лоhондол гү, али таhан мэтэ толгойгоо лаад зогсоно. hалгана hэн гартаа фотоаппа жа, нэгэ буулгабаб. гүй. Уhан шолшогоно на, тиимэhээ дуулда Хоёрдохёо буулгахад гойгоо үргөөд, сэхэ гэтэшэбэ. Юрэ обёо али хүнэй үнэрөөр гү? Арьяатан ласхаг лойгоо яаралгүй өөдэ хүнгэнөөр hүрэн, шэдхэдэ ороод үгы бо.

Үглөөдэрынь Кедро шадар дахинаа баабга хараха золдо хүртэбэб, най хабсагайлиг бай жэ ябаба. «Харагты, нууд!»—гээд нэгэн Арьяатад томо зумба тал адли хойто хоёр рээ бодоод, тамаржа «амhартыемнай» шэртэ ба. Тиин нэгэн шэнгэ раhаа hуга hүрэжэ, модод руу тэрьелшоо

...Байгалай долгиной хүгжэмдэ дашууран сагнай дууhажа, найшье түгэсэбэ. Хүн най Байгал тухай өөр дурсалгануудые үлөөги гаалиень өөрсэ янзаар рээ, хараа ёhотой, нэгэ тобшолол булта нэгэдүүлээ. Эхэ орон, гэhэн үгэнүүд хооронд hаршагүй. Юуб гэхэдэ, далай бүгэдэ арадай дото омогорхол, мүнө ерээдүйн сагай найдал, дашагүй нюусануудай, нээлтэнүүдэй ёhотой ха юм. Хэрэм шэнги шье хатуу бэхи, хэдышье hыень, ангуудыень лоо hаашни, дууhашагүй hанадаг хүнүүд ёhото дүүрнэ. Хамгаалха, хадамнайл үзэмжэ баян дэлгэр зандаа Энээн тухай манай хүн, мэдээжэ аяншалагш геолог И. Д. Черский hэн байдаг. Энэ хүндэ Байгалда үнэн сэхэ, хэлтэй үетэн совет ор най хүмүүжэн ургана.

Баяртай Байгал, сэдь буурашагүй гайхал!

В. АЛЕ

(Түгэсхэл. Эхиниинь сен 1-нэй, 3-най, 9-нэй, 16-най номернууд

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ТОБШОХОНООР

БОКС. СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө 47-дохи мүрысөөн Узбекистанай ниислэл — Ташкент хотодо боложо дүүрэбэ. Оронойнгоо хэдэн зуугаад эрхим бэрхэ бокссёрнуудтай хамта манай республикын 8 хүбүүд энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаhан байна.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастер Бадма Батуев хоёр уулзалгадаа шүүбэшье, гурбадахидаа Белоруссиин түлөөлэгшэ Прохоровто диилдэжэ, түрүүшын найманай тоодо оробо. Спортын мастернууд Ц. Улзытуев, В. Намжилов Р. Будаев, Г. Оскорбин, мастерта кандидат Ю. Мангатаев гэгшэд эдэбхитэй hайнаар тулалдаа. Сэхыень хэлэхэдэ, иимэ ехэ мүрысөөндэ имагтал хабаадалсаха гээшэ манай боксёрнуудта hургаалтай байhаниинь элитэ.

Гэхэ зуура, республикымнай үшөө гурбан түлөөлэгшэд — оронойнгоо ниислэл хотын физкультурын түбэй институдта hурадаг спортын мастернууд Базар Цыденов, Александр Кашин, мүн Москвада алба хэдэг уласхоорондын классай спортын мастер Александр Дугаров хабаадаба. Манай бэрхэ тренернүүдэй нэгэн Д. Бабудоржиевай hурагша —спортын мастер Базар Цыденов СССР-эй хоёр дахин чемпион Самсон Хачатрянтай жээрэб таталгаар түрүүшын үдэр ринг дээрэ уулзахадаа, нокдаунда оруулжа, ана-мана тулалдабашье, эсэстээ шүүгдэhэндэ тоологдоhониинь гайхалтай. Александр Дугаров гурбадахи hуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаба. Энээнэй урда тээ мүнгэн медаляар хэдэ дахин шагнагдаhан нютагайнгаа хүбүүнhээ боксдо дуратайшуул бүри ехэ амжалта хүлеэhэн байна.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө 1981 оной мүрысөөн Москвада, Лужникидэхи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй стадион дээрэ боложо байна. Олимпиадын наадануудта, Европын болон дэлхэйн Кубогуудта хүртэхын түлөө мүрысөөнүүдтэ илагшад энээндэ хабаадана.

Манай республикын бэлигтэй бэрхэ атледүүд: уласхоорондын классай спортын мастернууд — Москвагай Олимпиадада хабаадагша, СССР-эй хэдэ дахин рекордсмен Павел Яковлев, 3.000 метрэй урилдаанда ороной чемпионка Татьяна Поздиякова, спортын мастернууд Александр Костецкий, Евгения Ситникова, Ольга Рымарева, мастерта кандидадууд Татьяна Калашникова, Владимир Ковалев болон бусад хурдан солбоноо туршана.

hУР ХАРБАЛГА. Эдиршүүлэй дунда hур харбалгаар «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Шэнэ-Каховко хотодо боложо, арбан союзна республикын мэргэшүүл хабаадаhан байха юм.

Манай республикын 10 хүбүүд, басагадай ороhон Россин соведэй суглуулагдамал команда хоёрдохи hуури эзэлжэ, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаба. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастер Н. Комаровский хоёрдохи hуурида гараа. Хурамхаанай дунда hургуулиин hурагша, спортын мастер Л. Целовальникова басагадай дундаhаа гурбадахи шанда хүртэбэ.

САМБО. Дэлхэйн чемпион Мүнхийн Пунцагай шанда хүртэхын түлөө самбо барилдаагаар уласхоорондын заншалта мүрысөөн үглөөдэр Монголой индустриин түб болохо Дархан хотодо эхилхэнь.

Спортын мастернууд: ЛВРЗ-гэй вагоной кузовай цехэй мастер Галактион Серенев, Улаан-Үдын авиапредприятиин инженер Серафим Шатаев, мастерта кандидадууд: прибор бүтээлгын нэгэдэлэй слесарь Валерий Максачук, Хяагтын-Адагай дунда hургуулиин багша Аркадий Мункуев, ВСТИ-гэй тоолон тодорхойлолгын түбэй начальник Баяр Аюшеев, Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой тренер Этигэл Эрдынеев, Улаан-Үдын 17-дохи hургуулиин багша Трофим Сергеев, ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй слесарь Виктор Трепетун, «Динамо» бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэ Сергей Пермяков гэгшэд энэ мүрысөөндэ республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалха юм.

ФУТБОЛ. Клубай командануудай дунда республикын мүрысөөн үргэлжэлhөөр.

hүүлшын наадануудта Онохойн «Восход» илангаяа эдэбхитэй hайнаар наадаба. Тус команда Закаменскын «Металлургые»—3:1, «Торпедые» 2:1 тоотойгоор шүүгээд, 29 очкотойгоор түрүү hуури эзэлнэ. Авиационно заводой «Забайкалец» тэдэнэрhээ нэгэ очкогоор гээгдэнэ. Тэдэ Холбоолжоной уурхайн «Разрезые» — 1:0, «Пищевик» командые 3:0 тоотойгоор илаhан байна. Түмэр замай транспортын «Локомотив» «Металлургые» —4:1. ЛВРЗ-гэй футболистнуудые 4:0 тоотойгоор шүүгээд, гурбадахи hуури эзэлжэ ябана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 —«Копилка» —уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 11.10 —«Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.10—«Хабарай үбэлжэдэг газарта» —баримтата фильм. 12.50 —Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 16.40 — «Шатарай hургуули».

Улаан-Үдэ. 17.10 — «Хилээмэн ба дуун» — киноочерк. 17.30—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 17.45 — «Байгал» — программа. 18.15—«Шеф ёhоной харилсан туhаламжа—хани барисаан мүн». (ЛВРЗ—Ярууна). 18.55— «Анастасия Лазарюк дуулана» — фильм-концерт. 19.15 — «Экономико гаргаша багатай байха ёhотой». Омск хотын ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хамhабариин ажахынуудай дүй дүршэлhөө. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Хүн ба хуули». 20.30 — Футболоор Европын чемпионуудай кубогта хүртэхын түлөө «Динамо» (Киев)—«Трабзонснор» (Турци). (2-хи тайм). 21.15 — Футболоор УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө «Зенит» (Л) — «Динамо» (ГДР) (2-дохи тайм). 22.00 — «Время». 22.35 — «Балет тухай». СССР-эй арадай артист Н. Фадеечев. 23.35 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэйдэ». 23.50—УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө «Спартак» — «Брюгге» (Бельги). (2-дохи тайм).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 —Дамжуулгын программа. 13.00 — «Зурагуудтай номхон» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — «Манай сэсэрлиг». 13.40 — Зоологи. 7 кл. «Шумуулнууд». 14.05 —«Шиний ленинскэ библиотекэ». «Империализм ба эмпириокритицизм». (2-дохи дамжуулга). 14.35 — Природоведени. 4 кл. «Шубууд намарай хаhада». 14.55 — Түүхэ. 6 кл. «Дунда зуун жэлэй тосхон». 15.15 — Физикэ. 7 кл. «Байгаалида ба техникэдэ дулаа дамжуулга» 15.40 — «Пятнадцатилетний капитан»— уран hайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Соносхолнууд.

Орбита. 17.10 — Бүхэроссин II конкурснуудай лауреадуудай арадай инструментнүүд дээрэ гүйсэдхэгшэдэй концерт. 18.10—«Хүхюун урилдаанууд».

Улаан-Үдэ. 18.55 — Мультфильм. 19.05 — «Дүлэн». «Дружба» — «Найрамдал». 19.35 — «Манай концертнэ зал соо».

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 — Хүндэ атлетикээр дэлхэйн ба Европын чемпионат. Франциhаа дамжуулга. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Джаз хүгжэмэй аялгын нугарал» — фильм-концерт. 22.00 — «Время». 22.35 «Непрошенная любовь» — уран hайханай фильм.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-85, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-63-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-04669 Заказ № 215.